પ્રાપ્તિસ્થાન.

શ્રી જૈન શ્વેતામ્બર તેરાપંથી સભા

૨૮ સ્ટ્રાન્ડ રોડ, કલકત્તા

દોશી પ્રભાશંકર ત્રિભોવન

૫૫/૮૮ કેનીંગ સ્ટ્રીટ, કલકત્તા

શા. ભાઇચંદ ચુનીભાઇ વકીલ

૧૩૪, શેખમેમણ સ્ટ્રીટ, પહેલે માળે. મુંબઇ નં.-૨

ॐ नमः

દોહરો.

ભવ ભ્રમણકો ટાલવા, પંથ શોધે સબ કોય,
(પણ) હે પ્રભુ તેરાપંથકો, સમજ્યા વીન શું હોય.

વાંચકજનને આ ઉપરનો દોહરો વાંચીને સાધારણ રીતે જીજ્ઞાસા અથવા વિચાર થાય કે "તેરાપંથ" કે જેને ખાસ સમજવાની બાબત આ દોહરામાં લખવામાં આવી છે, તે શું છે?

તેરાપંથ એટલે શું તે ખાસ સમજવાની મૂળ અગત્યતા હોવાથી અત્રે તેનો ખુલાસો નીચે મુજબ આપવામાં આવે છેઃ

પાંચ મહાવ્રત,* પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ આ તેર બોલ શ્રી પ્રભુજીએ પ્રરૂપ્યા છે તે બધા પરિપૂર્ણ રીતે પાળે અથવા તેનું મનન કરે તે જ તેરાપંથ. એ તેરાપંથ શબ્દ હિંદુસ્તાની ભાષાનો છે કે જેને ગુજરાતી ભાષામાં તેરા એટલે તમારા કહેવાય છે એટલે હે પ્રભુ! આ પંથ તમારો છે મારૂં કાંઇ નથી. આપની આજ્ઞામાં ચાલે તે આપનો પંથ એટલે તે તેરાપંથ. આ શબ્દ નિષ્પક્ષપાતીઓને માટે વિશ્વ પ્રેમી છે. પ્રભુના નામનો પંથ આના ઉપર કોઇનું મારાપણું કે વહાપણું નથી. ત્રૈલ્વ્યાપી દ્રષ્ટિથી જોતાં તેરાપંથ એટલે તમારો પંથ એ નામ જે આપવામાં આવેલ છે તે યોગ્ય અને બંધ બેસ્તું હોવાથી દરેક પ્રકારે વ્યાજબી ગણાય.

ઉપર જણાવેલાં પાંચ મહાવ્રત કયાં કયાં! તે કહે છે. ૧ હિંસા ૨ જૂઠ ૩ ચોરી ૪ મૈથુન ૫ પરિગ્રહ.

આ પાંચને ત્યાગ કરવા તેનું નામ પાંચ મહાવ્રત અંગીકાર કરેલાં કહેવાય.

પ્રથમ મહાવ્રતમાં અહિંસા પરમોધર્મ છે.

જૈન સાધુને હિંસાના ત્યાગ સર્વથા પ્રકારે એટલે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી (નવ કોટિએ) જાવજીવ સુધીના ત્યાગ હોય છે.

પ્રશ્નઃ—નવ કોટિએ પચ્ચખાણ કેવી રીતે થાય?

ઉત્તરઃ—પોતે કરે નહિ, બીજા પાસે કરાવે નહિ કરતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ એટલે સારૂં સમજે નહિ. આ ત્રણ નામ કરણનાં છે.

મન, વચન અને કાયા આ ત્રણનું નામ યોગ છે. એકેક યોગની ઉપર ત્રણ ત્રણ કરણ ગણવાથી કુલે નવ કોટીએ પચ્ચખાણ નીચે મુજબ થાયઃ-

(૩) છકાય જીવની હિંસા મને કરી કરે નહિ, છકાય જીવની હિંસા મને કરી કરાવે નહિ, છકાય જીવની હિંસા મને કરી અનુમોદે નહિ. આ ત્રણ કરણ મનનાં થયાં.

(૩) છકાય જીવની હિંસા વચને કરી કરે નહિ. છકાય જીવની હિંસા વચને કરી કરાવે નહિ. છકાય જીવની હિંસા વચને કરી અનુમોદે નહિ. આ ત્રણ કરણ વચનનાં થયાં.

(૩) છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી કરે નહિ, છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી કરાવે નહિ, છકાય જીવની હિંસા કાયાએ કરી અનુમોદે નહિ આ ત્રણ કરણ કાયાનાં થયાં.

મન, વચન, અને કાયાના મળી નવ કોટિએ જીવ હિંસા કરવાના ત્યાગ થયા

પ્રશ્ન:—જીવ કેટલા પ્રકારના છે?

ઉત્તર:—૭ પ્રકારના છે. તેનાં નામ: પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય, વાયુકાય, વનસ્પતિકાય, અને ત્રસકાય.

૧ પ્રશ્ન:—પૃથ્વીકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર:—જમીન ખોદેલી માટી, હીરા, માણેક, રત્ન, ગેરૂ, ગોપીચંદન, સુરદ હિંગુલ, હડતાલ વગેરેને.

૨ પ્રશ્ન:—અપકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર:—કુવા, તળાવ, વાવ, વગેરેનું પાણી.

૩ પ્રશ્ન:—તેઊકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર:—અગ્નિ, દેવતા વગેરેને.

૪ પ્રશ્ન:—વાયુકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર:—હવાને

૫ પ્રશ્ન:—વનસ્પતિકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર:—ઝાડ પાન, ફુલ, ફળ, લીલોત્રી વગેરેને.

૬ પ્રશ્ન:—ત્રસકાય કોને કહેવાય?

ઉત્તર:—કીડા, માખી, મચ્છર, ગાય, ભેંસ, પશુ, પક્ષી, સ્ત્રી પુરૂષ વગેરે હાલતા ચાલતા જીવો.

સાધુને છકાય જીવની હિંસા નહિ કરવાના પચ્ચખાણ સર્વ પ્રકારે છે. જે દિવસથી તેઓએ છકાય જીવની હિંસા નહિ કર[illegible] પચ્ચખાણ કર્યાં ત્યારથી તેઓ અભયદ. થયા [illegible] જીવોને પોતાના આત્મવત્ લેખ

ભય ઉપજાવવાના કાર્યથી નિવૃત થયા. સુયગાંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે સાધુ છકાયના જીવોના પિતા સમાન છે અને છકાય પુત્ર સમાન છે.

પ્રશ્ન:—પંચેન્દ્રિય જીવને શાતા થતી હોય અને એકેન્દ્રિય આદિ અનંત જીવોનું બલિદાન આપવું પડતું હોય તો તેમાં સાધુ ધર્મ પુન્ય પ્રરૂપી શકે કે નહિ?

ઉત્તર:—છકાય પૈકીની એકપણ કાયની હિંસા થતી હોય તે કામમાં સાધુને આદેશ અથવા ઉપદેશ આપવો કલ્પે જ નહિ કારણ કે તેઓ છ કાય જીવના પિતા સમાન છે અને તેમને છ કાય પુત્ર સમાન છે અને સાધારણ રીતે જે પિતા પિતાપણાનો ધર્મ પાળતા હોય તે મોટા દીકરાના રક્ષણ માટે નાના દીકરાનું ભક્ષણ થતું હોય તેવા કામમાં ધર્મ પુન્ય છે એવા પ્રકારનો ઉપદેશ ન જ આપી શકે. માટે શુદ્ધ આચાર વિચારવાળા જૈન સાધુને એવા પ્રકારનો ઉપદેશ આપવો છાજેજ નહિ

પ્રશ્ન:—કોઇ એમ કહે કે એકેન્દ્રિયની અપેક્ષાએ પંચેન્દ્રિયની પુન્યાઇ અનંતગણી વધારે છે તો પછી પંચેન્દ્રિયના પોષણ માટે એકેન્દ્રિયની હિંસા થાય તે કાર્યમાં સાધુ ધર્મ પ્રરૂપે તો શું વાંધો?

ઉત્તર:—એકેન્દ્રિય અને પંચેન્દ્રિયની પુન્યાઇમાં અનંત ગણો [illegible] ન્દ્રિ [illegible] ની અપેક્ષા એ છે [illegible] જેવો મનુષ્યમાં [illegible] એકેન્દ્રિયમાં [illegible] મારવાથી

થાય છે તેવીજ કીડીને થાય છે અને તેવીજ
એકેન્દ્રિય વગેરે જીવોને થાય છે.

વેદના એકેન્દ્રિયથી માંડી પંચેન્દ્રિય જીવોને સરખી થાય છે તે બાબતનો સૂત્રનો દાખલો કહે છે.

શ્રી આચારંગ સૂત્રના પહેલા અધ્યયનના બીજા ઉદ્દેશામાં શ્રી ગૌતમસ્વામીએ શ્રીમહાવીર ભગવાનને પૂછ્યું છે કે હે પ્રભુ! પૃથ્વીકાય જીવને આંખ, કાન, નાક, મોઢું કાંઇ નથી તેમજ સુખદુઃખનું જ્ઞાન પણ નથી ત્યારે એ જીવોને વેદના શી રીતે થતી હશે? ભગવાને કહ્યું કે હે ગૌતમ! આના ઉપર મનુષ્યનો દાખલો આપું, તે ધ્યાનપૂર્વક સાંભળ. કોઈ એક પુરૂષ જન્મ્યો તે દિવસથી આંધળો હોય બહેરો હોય અને મુગો હોય, તેને કોઇ બત્રીશ વરસનો યુવાન પુરૂષ પોતાના એક હાથમાં તલવાર અને બીજા હાથમાં ભાલુ લઇ તે પુરૂષને હણે તો તેને વેદના થાય કે નહિ?" ત્યારે ગૌતમસ્વામી બોલ્યા "હે ભગવાન! તેને અત્યંત વેદના થાય, પણ તે બીચારો જન્મનો આંધળો અને મુંગો હોવાથી કાંઈ બોલી શકે નહિ". ત્યારે ભગવાન બોલ્યા, "હે ગૌતમ! તેવી જ રીતે એકેન્દ્રિય જીવોને આંખ, કાન, નાક, મોઢું વગેરે કાંઈ નથી. પરન્તુ વેદના તો જેવી આંખના આંધળા અને મોઢાના મુંગા પંચેન્દ્રિય જીવને થાય છે તેવી જ વેદના પૃથ્વીકાય આદિ એકેન્દ્રિય જીવને થાય છે." ફક્ત પુન્યાઇ આશ્રી ઇન્દ્રિયોમાં ફેર હોય છે તેથી પુન્યાઇને હીસાબે એકેન્દ્રિય ગરીબ અને પંચેન્દ્રિય ભાગ્યવાન થયેલ છે. પરન્તુ સાધુને તો ગરીબ અને ભાગ્યવાનના પક્ષપાત રહિત જે ધર્મ હોય તે પ્રરૂપવો જોઇએ કારણ કે તેઓ તો છ કાય જીવના પિતા સમાન છે. અને જો તેઓ પિતા સમાન થઇને એવી ભાષા બોલે કે જેમાં મોટા દીકરા પંચેન્દ્રિય જીવના

રક્ષણમાટે નાના દીકરા એકેન્દ્રિય અનંત જીવોનો નાશ થાય (જો તેવા કાર્યોમાં ધર્મ, પુન્યની પ્રરૂપણા કરે તો) તો તેઓ છ કાય જીવના પિતા કહેવાય નહિ પણ પિતાપણાની પોતાની ફરજ ચુકયા કહેવાય.

વળી સાધુનું નામ છ કાયના પ્રતિપાળ છે તો પછી એકેન્દ્રિય મારી પંચેન્દ્રિયને પોષવામાં પુન્ય છે એવી પ્રરૂપણા કરવાથી છ કાય જીવના પ્રતિપાળનો જે દાવો ધરાવે છે તે ખોટો થઇ જાય છે. પછી તો તેનું નામ ફકત પંચેન્દ્રિય પ્રતિપાળ છે એમ કહેવાય અને છ કાય પ્રતિપાળનો જે દાવો છે તે રાખી શકેજ નહિ. તેમને છ કાય પ્રતિપાળનો દાવો ખરી રીતે રાખવો જ હોય તો કોઇપણ આરંભવાળાં કાર્યો કે જેમાં જીવહિંસા રહેલી છે તેમાં પુન્ય થાય છે એવી પ્રરૂપણા તેઓથી કરાયજ નહિ. એટ-1 માટેજ ભગવાને સાધુને જીવહિંસાનાં નવ કોટીએ પચ્ચખાણ કરવાનું ફરમાવેલ છે.

ઇતિ પ્રથમ મહાવ્રતની વ્યાખ્યા

બીજું મહાવ્રત

બીજા મહાવ્રતમાં સાધુને જાવજીવ સુધી નિર્વધ, સત્ય ભાષા બોલવી તેટલે અને જૂઠું નહિ બોલવાના ઉપર મુજબ નવ કોટી એ પચ્ચખાણ હોય છે.

પ્રશ્નઃ—ધર્મ કેકાણે સાધુથી જૂઠું બોલાય કે નહિ?

ઉત્તરઃ—ન જ બોલાય. કારણ ધર્મ જેવા ઉત્તમ સ્થાનમાં જૂઠું બોલાય તો, પછી સત્ય શું અધર્મને

ઠેકાણે બોલાશે કે? જૂઠું તો સંસારમાં અનેક ઠેકાણે બોલાય છે પણ ધર્મની બાબતમાં જૂઠું નજ બોલાય.

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે સાધુ, સાધ્વી. એક ગામથી બીજા ગામ જતા હોય અને મારગમાં એક પારાધિ (શિકારી) સાધુને પૂછે કે આ રસ્તે તમે હરણને જતાં જોયું છે? તે વખતે હરણના જીવનીરક્ષાને માટે સાધુએ જૂઠું બોલવું કે હરણને આ રસ્તેથી જતાં જોયું નથી. આચારંગ સૂત્રનો આશ્રય લઈ આવા કામમાં જૂઠું બોલવામાં વાંધો નથી એમ કહે છે તે કેમ?

ઉત્તર:—એમ કહેનારા શાસ્ત્રના અર્થનો અનર્થ કરે છે. આચારંગ સૂત્રમાં તો એમ કહ્યું છે કે સાધુએ હરણને જોયું હોય તો મૌન રહેવું પણ જૂઠું બોલવું નહિ. કદાચ પારાધિ (શીકારી) સાધુને પરીસહ આપે તો તેઓએ સહન કરવો. કારણ કે હરણને નથી જોયું એમ જો કહે તો તેઓના બીજા મહાવ્રતનો ભંગ થાય અને હરણને જોયું એમ કહે તો પેલો શિકારી માણસ હરણને મારવા જાય તો પહેલું મહાવ્રત તુટે પણ મૌન રાખે તો કોઈપણ મહાવ્રત તૂટે નહિ. શાખ. સૂત્ર. આચારંગ. અધ્યયન ૧૨ ગાથા ૩ વળી દશ વિકાલિક સૂત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનની ગાથા ૧૨માં પણ એમ કહેલ છે કે સાધુને પોતા માટે અથવા બીજા માટે જૂઠું બોલવું કલ્પે નહિ. તે ગાથા ૧૨ લખીએ છીએ.

अण्पाणट्ठा परट्ठाया, कोहाया जइवा ।
हिंसगं न मुसं वुया. नो विअन्नं

તો પછી હરણને માટે જૂઠું કેમ બોલાય?

ઇતિ બીજું મહાવ્રત.

ત્રીજું મહાવ્રત

ત્રીજા મહાવ્રતમાં સાધુને ચોરી કરવાનાં પચ્ચ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

પ્રશ્ન:—ચોરી કેટલા પ્રકારની?

ઉત્તર:—બે પ્રકારની સચેત અને અચેત ...

પ્રશ્ન:—સચેત એટલે શું?

ઉત્તર:—સચેત એટલે જીવ સહિત

પ્રશ્ન:—અચેત એટલે શું?

ઉત્તર:—નિર્જીવ. અચેતમાં આહાર, પાણી, વગે પાતરાં, પુસ્તક વગેરે ધણીની આજ્ઞા વગ સાધુએ ગ્રહણ કરવાં નહિ. સચેતમાં શિષ્ય શિષ્યણી કરવાં, તે પણ દીક્ષા લેવા વાળાન માતા પિતા આદિ કુટુંબીઓની આજ્ઞાથી વગર આજ્ઞાએ મુંડી પાડવાથી સચેતની ચોરી ગણાય. જો તેના ઘરવાળા આજ્ઞા આપતા હોય તોપણ દીક્ષા લેવા વાળાને નવતત્વનું સ્વરૂપનું પ્રતિક્રમણ વગેરેનું જ્ઞાન તો ઓછામાં ઓછું

જોઇએજ. જેથી તે જીવ. અજીવને ઓળખી શકે. જીવ, અજીવને ઓળખ્યા વિના સંયમની ઓળખ નથી. શાખ, સૂત્ર દશવિકાલિક, અધ્યયન ૪ ગાથા ૧૨. जो जीवेवि न याणइ, अ जीवेवि नयाणइ, जीवाजीवो अयाणंतो, कहंसो नाहीय संजमं. ॥१२॥ માટે જીવાદિક નવતત્ત્વના જાણપણા વગર દીક્ષા આપે તો ભગવાનની આજ્ઞાની ચોરી કહેવાય.

વળી દીક્ષા લેનાવાળા વૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા લે છે કે કેમ એ બાબતની દીક્ષા આપવાવાળાએ ખાસ તપાસ કરવી, કારણ કે ભૂખે મરતા અથવા પોતાને કરજ એટલે દેવું પતાવવાને અર્થે લે તો. તે કાંઇ દીક્ષા પાળી શકે નહિ. તેથી આવા માણસો દીક્ષાને માટે અયોગ્ય કહેવાય અને અયોગ્યને દીક્ષા આપવાથી. દીક્ષા આપનારને ચો-માસી દંડ આવે. શાખ સૂત્ર નિસીત ઉદ્દેશો. ૧૧.

તેથી વૈરાગ્યની પરીક્ષા કર્યા વગર દીક્ષા આપે તો શાસ્ત્ર અનુસારે દંડને પાત્ર થાય વળી તે પ્રભુની આજ્ઞા ભંગ કરનાર એટલે આજ્ઞાનો ચોરી કરનાર કહેવાય. માટે વૈરાગ્યની તપાસ કર્યા વગર દીક્ષા આપવી કલ્પે નહિ. વૈરાગ્યની કસોટીમાં પાસ થયા પછી તેની પ્રકૃતિ સબંધી તપાસ કરવી કારણ કે બહુ ક્રોધી હોય તો જણ્ જણથી લડે અને વિષયી હોય તો ગામે ગામ ભરાય છે, અને તેથી જૈન શાસન નિંદાય, ઇત્યાદિક અનેક બાબતનો તપાસ કર્યા પછી દીક્ષા આપવી તે સિવાય આમનો આમ આપવાથી જીન આજ્ઞાની ચોરી લાગે અને ત્રીજું મહાવ્રત તૂટે.

ઇતિ ત્રીજું મહાવ્રત

सव्वावज्जा परङ्घाषा, घेतव्वा ब्रवि "
हिंसगे न मुसं बुया, नो विअन्नं वयाए

તો પછી હરણને માટે જૂઠું કેમ બોલાય?

ઇતિ બીજું મહાવ્રત.

ત્રીજું મહાવ્રત

ત્રીજા મહાવ્રતમાં સાધુને ચોરી કરવાનાં પચ્ચખ્ખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

પ્રશ્નઃ—ચોરી કેટલા પ્રકારની?

ઉત્તરઃ—બે પ્રકારની સચેત અને અચેત વસ્તુની

પ્રશ્નઃ—સચેત કોને કહે છે?

ઉત્તરઃ—સચેત કોને જીવ સહિત

પ્રશ્નઃ—અચેત કોને કહે છે?

ઉત્તરઃ—નિર્જીવ. અચેતમાં આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાત્રાં, પુસ્તક વગેરે ધણીની આજ્ઞા વગર સાધુએ ગ્રહણ કરવાં નહિ. સચેતમાં શિષ્ય શિષ્યણી કરવાં. તે પણ દીક્ષા લેવા વાળાના માતા પિતા આદિ કુટુંબીઓની આજ્ઞા વગર આજ્ઞાએ મુંડી પાછળથી સચેતની ચોરી લાગે છે તેમ દરવાજા આજ્ઞા આપવા છતાં તે પણ દીક્ષા લેવા વાળાને તરતનું જ રૂપે [illegible] [illegible] જ્ઞાન તો [illegible]માં કોઈ

પ્રશ્નઃ—આવા દુષ્કર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવા સારૂ ખાવા, પીવા વગેરેની મર્યાદા રાખવી પડે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—મર્યાદા વગર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવું ઘણું મુશ્કેલ છે માટે જ તેરા પંથી મત સંશોધક આચાર્ય વર્ય શ્રી ભીખનજી સ્વામી તથા શ્રી જીતમલજી મહારાજ આદિ પુરુષોત્તમ પુરુષોએ ગણ સમુદાયમાં ખાવાપીવાની બાબતમાં કારણ સિવાય સાંજની વખતે ગરમ આહારની ગોચરી ન કરવી આદિ અનેક મર્યાદા બાંધેલી છે. આમ કરવાથી હમેશાં ઉણોદરી તપ ચાલુ રહે અને સંયમ સુખેથી પાળી શકાય.

પ્રશ્નઃ—કેટલાક સાધુ (નામધારી) એવી પ્રરૂપણા કરે છે કે શ્રાવકને "સદાર સંતોષીએ અવશેષં મેહુણં વિહે પચ્ચખામી" આ પ્રમાણેના ત્યાગ હોય છે તેમાં સદારા સંતોષવી એ તેનો ગુણ છે અને તે આજ્ઞામાં છે. આ બરાબર છે?

ઉત્તરઃ—નહિં, સદારા છોડી બીજીના ત્યાગ કર્યા તે ગુણ છે. સદારા ભોગવવામાં તો પાપ છે. અવ્રત છે. જે કોઇ તેવી પ્રરૂપણા કરે છે તેનું ચોથુંવ્રત બીજે કરણે તૂટે છે.

ઇતિ ચોથું મહાવ્રત

મહાવ્રત ચોથું

ચોથા મહાવ્રતમાં સાધુને કુશિલનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

પ્રશ્ન:—કુશિલ કેટલા પ્રકારનાં ?

ઉત્તર:—ત્રણ પ્રકારનાં દેવતા, દેવાંગના સબંધી, મનુષ્ય મનુષ્યણી સબંધી, તિર્યંચ તિર્યંચણી સબંધી. આ ત્રણે પ્રકારનાં કુશિલ સેવવાને સાધુને સર્વ પ્રકારે ત્યાગ હોય છે.

પ્રશ્ન:—બ્રહ્મચારી સાધુ એકલી સ્ત્રી, અથવા એકલી સાધ્વીથી વાત કરી શકે કે નહિ ?

ઉત્તર:—દશ વિકાલિક સૂત્ર અધ્યયન ૮ ગાથા ૫૬ માં ભગવાને કહ્યું છે કે એકસો વરસની ડોશી જેના હાથ પગ. નાક, કાન કાપેલાં હોય તો પણ બ્રહ્મચારી સાધુએ તે સ્ત્રીથી એવી હાલતમાં પણ વાત કરવી નહિ.

પ્રશ્ન:—તો પછી એકલી સ્ત્રી હોય અને બીજું કોઇ પાસે ન હોય તો સાધુ વહોરી શકે કે નહિ

ઉત્તર:—બીજી સ્ત્રી કે બીજો પુરુષ કોઇપણ ન હોય તો સાધુને વહોરવું કલ્પે નહિ. કારણ કે બીજાઓને તેઓના શિયળવ્રતમાં શંકા ઉપજે અને કોઇ પૂછે તો સાધુએ એમ કહેવું કે બેન તું એકલી છો માટે અમને વહોરવું કલ્પે નહિ

પ્રશ્નઃ—આવા દુષ્કર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવા સારૂ ખાવા, પીવા વગેરેની મર્યાદા રાખવી પડે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—મર્યાદા વગર બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળવું ઘણું મુશ્કેલ છે માટે જ તેરા પંથી મત સંશોધક આચાર્ય વર્ય શ્રી ભીખનજી સ્વામી તથા શ્રી જીતમલજી મહારાજ આદિ પુરુષોત્તમ પુરુષોએ ગણ સમુદાયમાં ખાવાપીવાની બાબતમાં કારણ સિવાય સાંજની વખતે ગરમ આહારની ગોચરી ન કરવી આદિ અનેક મર્યાદા બાંધેલી છે. આમ કરવાથી હમેશાં ઉણોદરી તપ ચાલુ રહે અને સંયમ સુખેથી પાળી શકાય.

પ્રશ્નઃ—કેટલાક સાધુ (નામધારી) એવી પ્રરૂપણા કરે છે કે શ્રાવકને "સદાર સંતોષીએ અવશેષં મેહુણં વિહે પચ્ચખામી" આ પ્રમાણેના ત્યાગ હોય છે તેમાં સદારા સંતોષવી એ તેનો ગુણ છે અને તે આજ્ઞામાં છે. આ બરાબર છે?

ઉત્તરઃ—નહિ, સદારા છોડી બીજીના ત્યાગ કર્યા તે ગુણ છે. સદારા ભોગવવામાં તો પાપ છે. અવ્રત છે. જે કોઇ તેવી પ્રરૂપણા કરે છે તેનું ચોથુંવ્રત બીજે કરણે તૂટે છે.

ઇતિ ચોથું મહાવ્રત

મહાવ્રત ચોથું

ચોથા મહાવ્રતમાં સાધુને કુશિલનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં.

પ્રશ્નઃ—કુશિલ કેટલા પ્રકારનાં ?

ઉત્તરઃ—ત્રણ પ્રકારનાં દેવતા, દેવાંગના સબંધી, મનુષ્ય મનુષ્યણી સબંધી, તિર્યંચ તિર્યંચણી સબંધી. આ ત્રણે પ્રકારનાં કુશિલ સેવવાનાં સાધુને સર્વ પ્રકારે ત્યાગ હોય છે.

પ્રશ્નઃ—બ્રહ્મચારી સાધુ એકલી સ્ત્રી, અથવા એકલી સાધ્વીથી વાત કરી શકે કે નહિ ?

ઉત્તરઃ—દશ વિકાલિક સૂત્ર અધ્યયન ૮ ગાથા ૫૬ માં ભગવાને કહ્યું છે કે એકસો વરસની ડોસી જેના હાથ પગ, નાક, કાન કાપેલાં હોય તો પણ બ્રહ્મચારી સાધુએ તે સ્ત્રીથી એવી હાલતમાં પણ વાત કરવી નહિ.

પ્રશ્નઃ—તો પછી એકલી સ્ત્રી હોય અને બીજું કોઇ પાસે ન હોય તો સાધુ વહોરી શકે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—બીજી સ્ત્રી કે બીજો પુરુષ કોઇપણ ન હોય તો સાધુને વહોરવું કલ્પે નહિ. કારણ કે બીજાઓને તેઓના ચિયળપનમાં શંકા ઉપજે અને કોઇ પુછે તો સાધુએ એમ કહેવું કે બેન તું એકલી છો માટે અમને વહોરવું કલ્પે નહિ

પ્રશ્નઃ—ટપાલ વહેવાર કરવાથી મહાવ્રતમાં એટલો બધો શું વાંધો આવે છે?

ઉત્તરઃ—(૧) પહેલાંતો મહાવ્રતજ તૂટી જાય છે, કારણ કે સાધુને પરિગ્રહ રાખવો નહિ અને ટપાલ વહેવાર કરે તેને થોડાંઘણાં કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે પાસે રાખવાં પડે. (૨) બીજું કાર્ડ, કવર વગેરેને રેલવે ગાડીને વિહાર પણ કરાવવો પડે. સાધુ રેલવે ગાડીમાં બેસે નહિ પણ ટપાલ વહેવાર કરનારનાં કાર્ડ. કવરને રેલવે ગાડીમાં બેસાડવાં જ (મોકલવાંજ) પડે. સાધુને તેથી સ્વારી કરવાના જે ત્રણ કરણ અને ત્રણ જોગથી પચ્ચખાણ હોય તે તુટી જાય છે. (૩) ત્રીજું ગૃહસ્થીના હાથમાં આપીને કાર્ડ. કવર ટપાલના ભુંગળામાં નંખાવવાં પડે છે તેથી ગ્રહસ્થી પાસે કામ કરાવવા રૂપ જે ૨૮ (અઠ્ઠાવીસ)મું અણાચાર છે તે તેને લાગે. (૪) ચોથું ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુઓને ગ્રહસ્થી કરતાં વધારે ચિંતા અને ઉપાધિ ભોગવવી પડે છે એ દેખીતી વાત છે. આજે ગ્રહસ્થીને પાંચ કાગળો લખવા હોય તો ખરચના ભયથી તે ત્રણ કાગળથી ચલાવી લે છે પણ સાધુ મહારાજ શ્રીને ટપાલ વહેવાર કરતાં કેટલા પૈસા ખરચાય છે તેની ચિંતા કરવાની હોતીજ નથી કારણ પોતાને તો દ્રવ્યોપાર્જન કરવાની ચિંતા છેજ નહિ. પૈસા ટકાનો આમાં જે ધુમાડો થાય છે તે તો ગ્રહસ્થીઓને જ થાય છે. ગ્રહસ્થીને પાંચ

પાંચમું મહાવ્રત

પાંચમાં મહાવ્રતમાં સાધુને નવજાતનો પરિગ્રહ ... વાનાં પચ્ચખાણ ઉપર પ્રમાણે નવ કોટિએ સમજવાં

નવજાતના પરિગ્રહની વિસ્તારપૂર્વક વ્યાખ્યા.

નવજાતિના પરિગ્રહનાં નામઃ—હિરણ્ય, સુવર્ણ, ... ધાન્ય, ખેત્ર, વત્થુ, દ્વિપદ, ચૌપદ અને કુંભી ધાતુ.

(૧) હીરણ્યઃ—એટલે ચાંદી, રૂપિયા, નોટ વગેરે.

(૨) સુવર્ણઃ—એટલે સોનું, ગીની વગેરે.

સાધુએ પોતાના કામ માટે અથવા પરના કામ ... પોતાની પાસે રાખવું નહિ, બીજા પાસે રખાવવું ... અને રાખે તેને અનુમોદવું નહિ. મનથી, વચનથી ... કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુ પોસ્ટ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ... વહેવાર લખવા સારૂ રાખે કે નહિ ?

ઉત્તર—રાખવાં કલ્પે નહિ. કારણ કે કાર્ડ, ક... ટિકિટ વગેરે એક જાતની નોટની નોટ જ ... જેમ કાગળની કરન્સી નોટ ગવર્નમેન્ટના સિક્ક... ચાલે છે તેમ કાર્ડ, કવર, ટિકિટ વગેરે ગવર્નમે... ના સિક્કાથી જ ચાલે છે

પ્રશ્ન ... સાધુને પોતાના ગુરુ અથવા શ્રાવકને સમા... ચાર લખવા હોય તો ?

... ૨ - ... તે સમાચાર લખવા હોય પત્ર લીધેલ... [illegible]

પ્રશ્ન—હિરણ્ય અને સુવર્ણ, (પરિગ્રહ)ના ત્યાગ થયા પછી છાપાં, ચોપડી કે હેન્ડબીલ છપાવવા સારૂ કે પુસ્તકો ભંડાર માટે એકઠાં કરવા સારૂ સાધુ ઉપદેશ દ્વારા રૂપિયા પૈસા એકઠા કરી કરાવી શકે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુને કોઇપણ બાબત સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવવાનો આદેશ, ઉપદેશ આપવાનું કલ્પે નહિ. પછી છાપાં, ચોપડી કે હેન્ડબીલ ગમે તે બાબત હોય. છપાવવા સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવવાની બાબત તો દૂર રહી પણ સુ.સાધુને પોતાના પાંચ મહાવ્રતને હિસાબે તો છપાવવાનો આદેશ ઉપદેશ પણ આપવો કલ્પે નહિ. એટલુંજ નહિ પરંતુ પ્રૂફ સુધારવા જેવું પણ કામ કલ્પે નહિ, તેમ છતાં જો કોઇ સાધુ નામ ધરાવી તે કરે તો તેનાં લીધેલાં પાંચ મહાવ્રતનો ભંગ થાય. ડાહ્યા હોય તે હૃદયથી વિચારી જોજો.

(૩) ધનઃ—ધનપરિગ્રહ એટલે બીજું ધન તો સાધુ પાસે શું હોય? વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે સાધુ જો મર્યાદા ઉપરાંત રાખે તો ધન પરિગ્રહનું પાપ લાગે. અને તેથી પાંચમું મહાવ્રત તૂટે છે.

પ્રશ્નઃ—વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે રાખવાની સાધુને માટે શાસ્ત્રમાં શું મર્યાદા છે કે જેથી ધન પરિગ્રહનું પાપ તેઓને નહિ લાગે અને સાધુનું મહાવ્રત કુશળ રહે?

ઉત્તરઃ—વ્યવહાર સૂત્રના ૨ (બીજા) ઉદ્દેશામાં કહ્યું છે તેમજ આચારાંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે એક

કાગળમાં ચાલતું હોય તો ટપાલ વહેવાર કર-
નાર સાધુને ૧૫ (પંદર) કાગળ તો રોજ
જોઇએ કારણ ગ્રહસ્થને તો અમુકજ બા-
સંભાળ રાખવાની હોય પણ ટપાલ વહેવાર
કરવાવાળા કહેવાતા સાધુ મહારાજને તો
ઠેકાણાંની સંભાળ રાખવી રહી. દાખલા તરીકે
અમુક શ્રાવકજીનો કાગળ નથી આવ્યો.
હતા તેમને કેમ છે ને કેમ નહિ માટે
એક કાગળ લખો. અમુક શ્રાવકજી
હતા તે કેમ નથી આવ્યા માટે એક કા-
તેમને લખો. અમુક લેખ, છાપાં છાપવા
હતાં તે હજુ બહાર કેમ નથી પડ્યાં
એક કાગળ ત્યાં લખો. અમુક લહીયા (લખનાર)
પાસે સૂત્ર લખાવવાનું કહ્યું હતું તે હજી
નથી લખાયું એક કાગળ ત્યાં લખો.
ચોપડીઓ લખાવવાની હતી પણ હજુ શું-
ની સગવડ થઇ નથી માટે એક કાગળ અ-
શહિયાને ત્યાં લખો. ઇત્યાદિ અનેક ઠેકાણે કાગળ
લખવાના ધંધા ટપાલ વહેવાર કરનાર સા-
ધુને મોટે ભાગે દરરોજ ચાલુ રહે છે અને તેને
લીધે મનુષ્ય પાસે ઉપર જણાવ્યા પ્રમા-
ણે કામ પણ કરાવવું પડે છે. ટપાલને રેલ ગાડી
વિદાય કરવા પડે. [illegible]નાં કાર્ડ, કવર વગેરે
પણ તેઓને પાસે રાખવાં પડે આથી અને
તેમનાં [illegible] કેમાં [illegible] માટે પાંચ મહાવ્ર-
તધારી સાધુ મહારાજને ટપાલ વહેવાર કરવો
કરવો નહિ

પ્રશ્ન—હિરણ્ય અને સુવર્ણ, (પરિગ્રહ)ના ત્યાગ થયા પછી છાપાં, ચોપડી કે હેન્ડબીલ છપાવવા સારૂ કે પુસ્તકો ભંડાર માટે એકઠાં કરવા સારૂ સાધુ ઉપદેશ દ્વારા રૂપિયા પૈસા એકઠા કરી કરાવી શકે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુને કોઇપણ બાબત સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવવાનો આદેશ, ઉપદેશ આપવાનું કલ્પે નહિ. પછી છાપાં, ચોપડી કે હેન્ડબીલ ગમે તે બાબત હોય. છપાવવા સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવવાની બાબત તો દૂર રહી પણ સુ.સાધુને પોતાના પાંચ મહાવ્રતને હિસાબે તો છપાવવાનો આદેશ ઉપદેશ પણ આપવો કલ્પે નહિ. એટલુંજ નહિ પરંતુ પ્રૂફ સુધારવા જેવું પણ કામ કલ્પે નહિ, તેમ છતાં જો કોઇ સાધુ નામ ધરાવી તે કરે તો તેનાં લીધેલાં પાંચ મહાવ્રતનો ભંગ થાય. ડાહ્યા હોય તે હ્રદયથી વિચારી જોજો.

(૩) ધનઃ—ધનપરિગ્રહ એટલે બીજું ધન તો સાધુ પાસે શું હોય? વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે સાધુ લે. મર્યાદા ઉપરાંત રાખે તો ધન પરિગ્રહનું પાપ લાગે. અને તેથી પાંચમું મહાવ્રત તૂટે છે.

પ્રશ્નઃ—વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે રાખવાની સાધુને માટે શાસ્ત્રમાં શું મર્યાદા છે કે જેથી ધન પરિગ્રહનું પાપ તેઓને નહિ લાગે અને સાધુનું મહાવ્રત કુશળ રહે?

ઉત્તરઃ—વ્યવહાર સૂત્રના ૨ (બીજા) ઉદ્દેશામાં કહ્યું છે તેમજ આચારાંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે એક

કાગળમાં ચાલતું હોય તો ટપાલ વહેવાર કર-
નાર સાધુને ૧૫ (પંદર) કાગળ તો જરૂર
જોઇએ કારણ ગ્રહસ્થને તો અમુક જ ઘરની
સંભાળ રાખવાની હોય પણ ટપાલ વહેવાર
કરવાવાળા કહેવાતા સાધુ મહારાજને તો ઘણા
ઠેકાણાંની સંભાળ રાખવી રહી. દાખલા તરીકે
અમુક શ્રાવકજીનો કાગળ નથી આવ્યો. માંદા
હતા તેમને કેમ છે ને કેમ નહિ માટે તેને
એક કાગળ લખો. અમુક શ્રાવકજી આવવાના
હતા તે કેમ નથી આવ્યા માટે એક કાગળ
તેમને લખો. અમુક લેખ, છાપાં છપાવવા
હતાં તે હજુ બહાર કેમ નથી પડ્યાં ?
એક કાગળ ત્યાં લખો. અમુક લહીયા (લખનાર)
પાસે સૂત્ર લખાવવાનું કહ્યું હતું તે હજુ કેમ
નથી લખાયું એક કાગળ ત્યાં લખો. અમુક
ચોપડીઓ લખાવવાની હતી પણ હજુ [illegible]
ની સગવડ થઇ નથી માટે એક કાગળ અમુક
શેઠિયાને ત્યાં લખો. ઇત્યાદિ અનેક ઠેકાણે કાગળ
લખવાનો ધંધો ટપાલ વહેવાર કરનાર સાધુ
માટે બાને દરરોજ ચાલુ રહે છે અને તેને
લીધે મનુષ્ય પાસે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે
કામ પણ કરાવવું પડે છે ટપાલને કેસ ગાડી
વિહાર કરાવવા પડે આરંભનાં કાર્ય, કરવાં
પણ નંબરોને પણ રાખવા પડે જેથી એ
[illegible] પાપ બાર [illegible] મહાર
[illegible] મનુષ્યને [illegible] વહેવાર કરવે
કરવો નહિ

પ્રશ્ન—હિરણ્ય અને સુવર્ણ, (પરિગ્રહ)ના ત્યાગ થયા પછી છાપાં, ચોપડી કે ટ્રેન્ટ્રીલ છપાવવા સારૂ કે પુસ્તકો ભંડાર માટે એકઠાં કરવા સારૂ સાધુ ઉપદેશ દ્વારા રૂપિયા પૈસા એકઠા કરી કરાવી શકે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુને કોઇપણ બાબત સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવવાનો આદેશ, ઉપદેશ આપવાનું કલ્પે નહિ. પછી છાપાં, ચોપડી કે ટ્રેન્ટ્રીલ ગમે તે બાબત હોય. છપાવવા સારૂ પરિગ્રહ ભેગો કરાવવાની બાબત તો દૂર રહી પણ સૂ-સાધુને પોતાના પાંચ મહાવ્રતને હિસાબે તો છપાવવાનો આદેશ ઉપદેશ પણ આપવો કલ્પે નહિ. એટલુંજ નહિ પરંતુ પ્રૂફ સુધારવા જેવું પણ કામ કલ્પે નહિ, તેમ છતાં જો કોઇ સાધુ નામ ધરાવી તે કરે તો તેનાં લીધેલાં પાંચ મહાવ્રતનો ભંગ થાય. ડાહ્યા હોય તે હૃદયથી વિચારી જોજો.

(૩) ધનઃ—ધનપરિગ્રહ એટલે બીજું ધન તો સાધુ પાસે શું હોય? વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે સાધુ જો મર્યાદા ઉપરાંત રાખે તો ધન પરિગ્રહનું પાપ લાગે. અને તેથી પાંચમું મહાવ્રત તૂટે છે.

પ્રશ્નઃ—વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે રાખવાની સાધુને માટે શાસ્ત્રમાં શું મર્યાદા છે કે જેથી ધન પરિગ્રહનું પાપ તેઓને નહિ લાગે અને સાધુનું મહાવ્રત ક્યાંય રહે?

ઉત્તરઃ—વ્યવહાર સૂત્રના ૨ (બીજા) ઉદ્દેશામાં કહ્યું છે તેમજ આચારંગ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે

સાધુને ત્રણ પછેડી રાખવી કલ્પે અને ત્રણ પાતરાં રાખવાં કલ્પે. શાસ્ત્રની આ મર્યાદા મુજબ રાખે તો સાધુને ધન પરિગ્રહનું પાપ લાગે નહિ અને લીધેલાં મહાવ્રત તૂટવાને બદલે કુશળ રહે, કારણ કે પ્રભુજીની આજ્ઞા છે; પરન્તુ આજ્ઞા ઊલ્લંઘીને વધારે રાખવામાં આવે તો મહાવ્રત તૂટે. અને પરિગ્રહધારી કહેવાય.

પ્રશ્નઃ—વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાતરાં વગેરે સારાં હોય અને પાછળથી મન ગમતાં જોઈએ તેવાં મળતાં ન મળે તો અવસરે કપાટ ભરીને રાખી મૂકવામાં શું વાંધો ?

ઉત્તરઃ—શાસ્ત્રોક્ત મર્યાદા મૂકીને રાખવાથી, જીન આજ્ઞાની ચોરી લાગે અને તેથી ત્રીજું મહાવ્રત તૂટે અને બીજું ધન પરિગ્રહ લાગે કારણ કે મર્યાદા ઉપરાંત જે વસ્ત્ર, પુસ્તક, પાત્રાં ઇત્યાદીક રાખે તે પરિગ્રહધારી કહેવાય આથી પાંચમું મહાવ્રત તૂટે વળી ઉપર બતાવ્યા મુજબ વસ્તુના કપાટ, પટારા ભરીને રાખી મૂકવામાં આવે તો દરરોજ તેનું પડીલેહણ થાય નહિ અને પડીલેહણ કર્યા વગર પડ્યું રહે વસ્ત્ર, પાત્રાં વગેરે મેલું થાય તો નિગોદ સૂક્ષ્મ જીવ [illegible] [illegible] તેઓને [illegible] [illegible] પ્રાયશ્ચિત્ત કહેલ છે તે લાગે માટે સાધુએ કપાટ પટારા વા બંધ ભરીને વસ્ત્ર, પુસ્તક પાત્રાં વગેરે રાખી મૂકવાં કહે નહિ. સાધુ તો ધનપરિગ્રહધારી કહેવાય અને [illegible] [illegible]

પ્રમાણે અનેક દોષ લાગે તેથી ચારિત્ર રહિત થાય.

(૪) ધાન્યઃ—એટલે અનાજ ઘઉં, ચણા વગેરે સાધુ પોતાના કામ માટે અથવા પારકાના કામ માટે રાખે નહિ, બીજા પાસે રખાવે નહિ અને રાખતાને અનુમોદે નહિ. મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

(૫) ખેત્રઃ—એટલે ખેતર વગેરે ઉઘાડી જમીન. સાધુ ઊઘાડી જમીન પોતાની કરી રાખે નહિ, બીજા પાસે રખાવે નહિ, રાખતાને અનુમોદે નહિ, મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુને માટે વાડા બાંધ્યા હોય અથવા સંથરા (જાજરૂ) બાંધ્યાં હોય તેમાં સાધુ ઠલે, માત્રે (લઘુનીત, વડીનીત) જાય કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુને માટે વાડા અથવા સંથરા બાંધ્યા હોય તેમાં તેઓને ઠલે, માત્રે જવું કલ્પે નહિ અને જો તેમાં જાય તો ચારિત્રનો ભંગ થાય માટેજ ભગવાને આચારાંગ સૂત્રના ૧૨ (બારમા) અધ્યયનના પાંચમા ઉદ્દેશામાં કહ્યું છે કે જે ગામમાં ઠલે, માત્રે જવાની ખુલ્લી નિર્વંધ જગ્યા ન હોય ત્યાં સાધુએ ચોમાસું કરવું નહિ.

પ્રશ્નઃ—ઉપકાર વધારે થતો દેખાતો હોય તો?

ઉત્તરઃ—ગમે તેટલો ઉપકાર થતો હોય તો પણ રહેવું કલ્પે નહિ. સાધુએ પોતાના સંયમરૂપી ઘરને પહેલાં તપાસવું. ઘર બાળીને અજવાળું કરે તે માણસ મૂર્ખ કહેવાય.

(૬) વત્થુપરિગ્રહઃ—એટલે બાંધેલાં મકાન.

પ્રશ્નઃ—સાધુ સ્થાનક ઉપાસરા બંધાવવાનો ઉપદેશ આપી શકે કે કેમ?

ઉત્તરઃ—નહિ. વળી એમ પણ કહે નહિ કે તમારા ગામમાં સ્થાનક, ઉપાશ્રય નથી માટે ઉપાશ્રય કરાવવો જોઇએ. અને જો સાધુ એમ કહે તો તે સાધુને વત્થુ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને બીજા કરણે પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

પ્રશ્નઃ—સાધુના ઉપદેશ વગર કોઇ ગૃહસ્થે પોતાની મેળે તેઓને માટે મકાન બંધાવ્યાં કે વેચાતાં લીધાં હોય તે કલ્પે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુ માટે કોઇ ગૃહસ્થે ઉપાશ્રય બંધાવ્યો હોય અથવા વેચાતો લીધો હોય અથવા ભાડે રાખ્યો હોય અથવા સ્થાપિત રાખ્યો હોય (આ મકાન હમેશાં મુનિ મહારાજ માટે છે અને એને બીજા કોઇ કામમાં વાપરવું નહિ) તો એવા પ્રકારનાં સ્થાનક મકાન અથવા ઉપાશ્રયમાં સાધુને ઉતરવું કલ્પે નહિ અને જો કોઇ ઉતરે તો તેનાં પાંચ મહાવ્રતમાં પાંચમું પરિગ્રહ નામનું વ્રત ત્રીજે કરણે તૂટે કારણકે સાધુ માટે બંધાવેલા સ્થાનકને તેઓ ભોગવે તો તેઓને અનુમોદનાની હિંસાનું પાપ લાગે.

વળી આચારાંગ સ્થાનાંગ [illegible] સૂત્રમાં [illegible] કે તે સૂત્ર [illegible] નીચે [illegible]

[illegible] માટે [illegible] હિંસા કરી મકાન બંધાવે

અને તેમાં સાધુ રહેતો દ્રવ્યથી તો સાધુ કહેવાય કારણકે સાધુનો વેષ પહેર્યો છે માટે, પણ ભાવથી તો ગૃહસ્થી જ કહેવાય. શાખ, સૂત્ર આચારંગ અધ્યયન ૧૧ (અગિયારમું), ઉદ્દેશો ૩ (ત્રણ), બોલ ૧૫ (પંદર)મામાં આ બાબત કહેલી છે. વળી બીજે પણ અનેક ઠેકાણે તીર્થંકર દેવે કહ્યું છે કે સાધુને માટે બનાવવાના ભાવ ભેગા કરી સ્થાનક, ઉપાશ્રય બંધાવ્યા હોય તેમાં સાધુએ ઉતરવું નહિ. તો પછી તેને માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય સારૂ ફાળા કરાવવાનો અધિકાર હોયજ કયાંથી ?

પ્રશ્ન:—કેટલાએક એમ કહે છે કે સાધુ થોડાજ કહે છે કે અમારે માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય બંધાવો. ગૃહસ્થી પોતાની મેળે બંધાવે તેમાં અમોને (સાધુને) રહેવામાં શું વાંધો ?

ઉત્તર:—સંસારમાં જમાઇ શ્વસુરગૃહે જમવા જવાનો હોય ત્યારે શ્વસુરપક્ષ બદામનો શીરો બરફી વગેરે બનાવે છે. તે વખતે જમાઇ થોડુંજ કહે છે કે મારે માટે મિષ્ટાન્ન બનાવો. તે સાસરે જમવા જાય છે ત્યારે સાસરાવાળા તેને માટે સારાંસારાં મિષ્ટાન્ન બનાવે છે પણ જો તે પહેલેથી જ શ્વસુરપક્ષને કહી દે કે મારે આજે દાળ, રોટલી બે દ્રવ્ય સિવાય બીજાં દ્રવ્ય કામમા લેવાનો પચ્ચખાણ છે તો પછી તેઓ બદામનો શીરો બરફી વગેરે બનાવે નહિ કારણ ઘરનો માલ દોરટ કોણ ગુમાવે. તેમજ સાધુ પહેલેથી કહી દે કે અમારે માટે સ્થાનક ઉપાશ્રય બંધાવશો નહિ કારણ કે અમને કલ્પે નહિ તેમ છતાં

જો બંધાવશો તો તમારા ઘરનો માલ ગુમાવશો અને દુર્ગતિનાં ખાતાં બાંધશો. આમ સાધુ ખુલ્લું કહે તેપછી કોઈપણ શ્રાવક પોતાનો માલ ગુમાવી પાપમાં ઉતરે નહિ પણ સાધુ પોતે અલ્પ પાપ, બહુ નિર્જરા દેખાડી ગામો ગામ સ્થાનક ઉપાશ્રયનો ઉપદેશ આપી ઉતારા કરાવેછે. એમ કરવાથી એક ઘરની મમતા છોડી અનેક ઘરની મમતા લાગે છે. તે કારણથી સાધુને નિયત કાયમી સ્થાનક—ઉપાશ્રય નજ જોઇએ. વખત પર હાટ, હવેલી, બંગલો કે ઓટલો જે સુજતું મળે તેમાં સાધુજીએ અપ્રતિબંધ પણે રહેવું પણ સાધુને એક જ મકાનમાં ઉતરવાનો પ્રતિબંધ ન જ હોય. જો પ્રતિબંધ રાખે તો વસ્તુ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

૭ દ્વિપદ પરિગ્રહ:—એટલે દાસ, દાસી, નોકર, ચાકર વગેરે સાધુ રાખે નહિ, રખાવે નહિ અને રાખતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ, મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્ન:—સાધુ ગૃહસ્થી પાસે બોજ ઉપડાવે કે નહીં? તેમજ રોગી ઉપચરે કે નહિ? વીહાર કરતી વખતે બધા વગેરે નોકર ચાકર ઈત્યાદિક મંગાવે કે નહિ? કપડાં ધિરાવે કે નહિ? પગ ચંપી કરાવે કે નહિ?

ઉત્તર:—સાધુ ગૃહસ્થી પાસે બોજ ઉપડાવે નહિ અને રોગી ઉપચરે નહીં ઉપાડે ના [illegible] પ્રશ્નવ્યાકરણ [illegible] [illegible] [illegible].

શાખ સૂત્ર નિસિત્ત ઉદ્દેશા ૧૨. બોલ ૪૫. કપડું વગેરે ધોવરાવે તેમજ પગચંપી કરાવે તો અઠ્ઠાવીશમું અણાચાર દોષ લાગે. શાખ સૂત્ર દશ વૈકાલિક અધ્યયન ૩. વળી સાધુ ગૃહસ્થી પાસે પગચંપી કરાવે તો ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત લાગે. શાખ સૂત્ર નિસીત ઉદ્દેશા ૧૫. માટે સાધુએ ગૃહસ્થી પાસે કાંઇ કામ કરાવવું નહિ.

પ્રશ્નઃ—સાધુ પગારદાર પંડિત પાસે ભણે તો દ્વિપદ પરિગ્રહ લાગે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુ માટે પગાર આપી પંડિત રાખે તો તેની પાસે ભણવું નહી પણ જેમ કોઈ પાસે રોટલી હોય અને તે જેમ વગર મૂલ્યે આપે તેમ કોઇ પાસે વિદ્યા હોય ને તે આપે તો તેની પાસે ભણવું પણ સાધુ પગારદાર પંડિત રાખે નહિ રખાવે નહિ અને રાખે તેની પાસે ભણે તો દ્વિપદ પરિગ્રનું પાપ લાગે. વળી પંડિતના પગારની સગવડ પણ કરવી પડે. આ હિસાબે બીજાને પરિગ્રહ રખાવે તેથી બીજો કરણે પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

૮ ચોપદ પરિગ્રહઃ—એટલે ગાય, ભેંસ, ઘોડા, હાથી, બકરાં ઇત્યાદિક સાધુ પોતે રાખે નહિ, રખાવે નહિ, અને રાખતાં પ્રત્યે અનુમોદે નહિ. મનથી, વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુ ગૃહસ્થને એમ કહે કે નહિ કે તમારે આટલી ગાયો, ભેંસો તો રાખવીજ જોઇએ?

ઉત્તરઃ—ગાય, ભેંસ ચોપદ પરિગ્રહમાં છે તેને સાધુ

એ પોતે રાખવી છોડી અને પછી બીજાને રાખવાનો ઉપદેશ કરે તો બીજે કરણે ચૌપદ પરિગ્રહનું પાપ લાગે અને પાંચમું મહાવ્રત તૂટે.

પ્રશ્નઃ—કેટલાએક એમ કહે છે કે આણંદ શ્રાવકે ચાલીશ હજાર ગાયો રાખી હતી અને વીરપ્રભુએ રખાવી હતી તો તેમનું મહાવ્રત કેમ તૂટયું નહિ?

ઉત્તરઃ—આણંદ શ્રાવકે ચાલીશ હજાર ગાયો પોતાની ઇચ્છાથી રાખી છે પણ મહાવીર સ્વામીએ તેને રાખવાનું કહ્યું નથી. અને મહાવીર સ્વામીએ રખાવી હોત તો તેઓ આણંદ શ્રાવકને એમ કહેત કે, હે. આણંદ તું ચાલીશ હજારની મર્યાદા કેમ કરે છે. વધારે રાખશે તો વધારે પુન્ય થશે. પણ ભગવાનનો ઉપદેશ રાખવાનો નજ હોય ભગવાન પાસે કોઇ યથાશક્તિ ત્યાગ કરે તેનાં તેને પચ્ચખાણ આપે છે. ભગવાન પાસે આવીને કોઇ કહે કે મને પાંચ ગાય ઉપરાંત રાખવાના પચ્ચખાણ આપો તો ભગવાન પચ્ચખાણ કરાવે કારણ કે ભગવાનનો ઉપદેશ વ્રત વધારવાનો હોય અવ્રત વધારવાનો ઉપદેશ ભગવાનનો હોયજ નહી માટે જ શાની લખું વિચારવું કે આનંદ શ્રાવકને ચાલીશ હજાર મર્યાદા રાખવાનો ઉપદેશ પ્રભુએ આપ્યો જ નથી. વધુ હોય તે વિચારી લેજો

૯ [illegible]

લોખંડ ઇત્યાદિ સાધુ પોતે રાખે નહિ, રખાવે નહિ, રાખતાંને અનુમોદે નહિ. મનથી વચનથી અને કાયાથી.

પ્રશ્નઃ—સાધુને ધાતુ માત્ર રાખવી નહિ તો પછી કોઇ સાધુની આંખે ચશ્માં આવ્યાં હોય તો ચશ્માં પહેરે કે નહિ?

ઉત્તરઃ—સાધુએ ચશ્માં રાખવાં નહિ કારણ કે પ્રશ્ન વ્યાકરણ સૂત્રના અધ્યયન ૧૦માં કહ્યું છે સાધુએ કાચ, પથ્થર, સોનું, રૂપું, પિત્તલ વગેરે રાખવું નહિ તો પછી ચશ્માં કેમ રખાય?

પ્રશ્નઃ—કોઈ કહે કે ચશ્માં તો જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ માટે રાખીએ છીએ.

ઉત્તરઃ—ભગવાનની આજ્ઞા કુશળ રાખીને જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ કરવામાં આવે, તોજ લેખામાં ગણાય, પણ આજ્ઞાનો ભંગ થાય તે કરણી લેખામાં નહિ અને જો ભગવાનની આજ્ઞા લોપી પાંચમું મહાવ્રત તોડીને ચશ્માં ચડાવવામાં જ્ઞાન ધ્યાનની વૃદ્ધિ કોઇ વ્યકિત સમજતી હોય તો તેને ન્યાયે કોઇ સાધુને કાનમાં જખમ થયો હોય અને તેથી કાનમાં બહેરાશ વધીને ઓછું સંભળાતું હોય ત્યારે વ્યાખ્યાન આપવામાં અને પ્રશ્નોત્તર કરવામાં ઘણી અડચણ પડતી હશે તો તે વખતે જ્ઞાન ધ્યાનના વધારાનો લાભ લઇ કાને ભેરી ચડાવે તો પછી શું વાંધો? અને મોઢાનાં દાંત પડવાથી દાંતનું ચોકઠું ચડાવે તો પછી શું વાંધો? દાંતનું ચોકઠું બેસાડવાથી સ્પષ્ટ

પાંચમાં મહાવ્રતમાં સાધુનાં બે કરણ તૂટ્યાં એ એ હિસાબે પાંચમું મહાવ્રત તો ખલાસ થયું જ અને પરિગ્રહ છે ત્યાં આરંભ, સમારંભ રહેલા છે. શાખ-સૂત્ર સુયગડાંગ. અધ્યયન-૧ ઉદ્દેશો-૧ ગાથા-૨. આ હિસાબે આરંભ, સમારંભ જે કાર્યમાં સમાયલાં હોય તે કાર્યનો સાધુ મુનિરાજ ઉપદેશ આપે તો તેનું પહેલું મહાવ્રત તૂટે, બે મહાવ્રત ખલાસ થયાં પહેલું અને પાંચમું, પછી પૂછવાથી તે સાધુ કહે છે કે અમો પાંચ મહાવ્રતધારી છીએ એટલે જૂઠું બોલ્યા કારણ કે પાંચમાંથી બે તો પહેલાં જ તોડી નાંખ્યાં એ હિસાબે બીજું વ્રત પણ ખલાસ થયું. હવે જૂઠું બોલવાની પ્રભુની આજ્ઞા નથી તે હિસાબે આજ્ઞાની ચોરી થઇ એટલે ત્રીજું વ્રત પણ ખલાસ થયું હવે ચોથા વ્રતની વાત-કુશિલ બે પ્રકારનાં છેઃ એકતો સ્રી પુરુષના ભોગ સંબંધી, બીજું આચાર કુશિલ, તે આરંભ અને પરિગ્રહની બાબતમાં આદેશ અને ઉપદેશ દ્વારા ભાગ લેવાય તે આ કારણથી ચોથું મહાવ્રત તૂટયું કારણ કે પરિગ્રહને ભેગા કરવાથી આચારનું કુશિલપણું થયું અને જ્યારે પરિગ્રહના ફંડ સબંધી ઉપદેશ કર્યો ત્યારે પાંચમું મહાવ્રત શરૂઆતમાં જ તૂટી ગયું આવી રીતે એક મહાવ્રત તૂટવાથી પાંચે તૂટે છે માટેજ સાધુ ચાર મહા-વ્રતધારી કે ત્રણ વ્રતધારી કહેવાતા નથી એ રીતે દરેક મહાવ્રત ઉપર વિચાર કરવો જોઇએ કે એક મહાવ્રત તૂટવાથી પાંચેના પાંચેજ

એકી સાથે તૂટે છે. જેમ મોતીની માળાનું એક મોતી તુટી પડવાથી બધાં મોતી નીચે પડે છે તેમજ મહાવ્રતનો હિસાબ સમજવો.

ઉપર બતાવ્યા પ્રમાણે પાંચ મહાવ્રત પાળવાવાળા સાધુએ આઠ પ્રવચન માતાના બોલ પૂરી રીતે પાળવા જોઇએ કારણકે સંયમરૂપી સંતાનની રક્ષા માટે ભગવાને આઠ ધાય માતા કરેલ છે.

પ્રશ્નઃ—આઠ પ્રવચન માતાનાં નામ કહો.

ઉત્તરઃ—ઈરિયા સમિતિ, ભાષા સમિતિ, એષણા સમિતિ આદાન ભંડમત નિક્ષેપણા સમિતિ ઉચ્ચાર પાસવણ જલ, સંઘાણ પરિઠાવણીઆ સમિતિ એ પાંચ સમિતિ છે. અને ત્રણ ગુપ્તિ છે તેનાં નામ મન ગુપ્તિ વચન ગુપ્તિ અને કાય ગુપ્તિ. પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ મળી આઠ બોલને પ્રવચન માતાના બોલ કહેછે.

પ્રશ્નઃ—ઈરિયા સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તરઃ—ઈરિયા સમિતિ એટલે પોતાની દેહ પ્રમાણે દ્રષ્ટિ મુકી જોઈ જોઈને ચાલવું માર્ગમાં ચાલતાં વાતો કરવી નહિ ગમ્મત વાતો કરવાથી રસ્તામાં ધ્યાન રહે નહિ અને નીચું જોયા વગર ચિત્તમાં આવે તેમ ચાલે તો તે ચાલુ [illegible] વાતો કરતાં અને શરીર દેહ વિના [illegible] અહીં તહીં પડે તો મરવાથી [illegible] મુક્તિ નહિ.

ઇતિ ઇરિયા સમિતિ

પ્રશ્નઃ—ભાષા સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તરઃ—ભાષા સમિતિ એટલે સાધુએ નિર્વદ્ય સત્ય ભાષા બોલવી સાવદ્ય ભાષા બોલવી નહિ એટલું જ નહિ પરંતુ સત્ય હોવા છતાં સાવદ્ય હોય તો તે પણ બોલવી નહિ

(ગાથા)

ભાષા વિચારીને નિર્વદ્ય બોલીએરે કર્કશ કઠોર મુળમત બોલરે
સાવદ્ય ભાષા મતી બોલે સર્વથારે મીઠો બોલેતો પહેલાં તોલ રે.
શ્રી જીન ગણધર ગૌતમને કહે રે.

પ્રશ્ન—સાવદ્ય ભાષા કોને કહેવી?

ઉત્તરઃ—જે વાકય બોલવામાં પાપ લાગે એવી ભાષા બોલવી નહિ. દાખલા તરીકે "ચુલો જોઇને સળગાવજે" "પાણી ગાળીને પીજે" આ સાવદ્ય ભાષા થઇ કારણકે આમાં કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપી છે.

નિર્વદ્ય ભાષા બોલવામાં પાપ નહિ દાખલા તરીકે "જોયા વગર ચાલવું નહિ" અણગળ પાણી પીવું નહિ" આ ભાષા નિર્વદ્ય થઇ કારણકે આમાં કાર્ય કરવાની આજ્ઞા આપી નથી ફક્ત ઉપદેશ આપી પાપ ટળાવ્યું છે.

દશવૈકાલીક સુત્રના ૭મા અધ્યયનની ૪૭મી ગાથામાં કહ્યું " કે ગૃહસ્થ તમે અહીં આવો અથવા અહીંથી

જાઓ અથવા અહીં ઉભા રહો અથવા અહીં બેસી જાઓ અથવા અમુક કાર્ય કરો. આ ભાષા સાવ હોવાથી સાધુએ બોલવી નહિ.

પ્રશ્ન:—કોઇ મોટા પૈસાવાળો શેઠીઓ આવ્યો હોય તો?

ઉત્તર:—ગમે તેવો મોટો અને પૈસાવાળો શેઠીઓ હોય તેની સાધુને શું ગરજ છે કે જેથી ગરીબને તકલીફ આપી પૈસાવાળાને આગળ બેસાડે. સાધુને ગરીબ અને પૈસાવાળા બધાને સરખા ગણી કોઇને પણ આવો, જાઓ, બેસો ઉઠો એમ કહેવું કલ્પે નહિ. સર્વને સરખો ધર્મ ઉપદેશ સાધુએ કરવો. આવી રીતની સમિતિ ઉપરથી શુદ્ધ સાધુ તરતજ ઓળખી શકાય.

ઈતિ ભાષા સમિતિ.

પ્રશ્ન:—એષણા સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તર:—એષણા સમિતિ એટલે, વસ્ત્ર, પાત્ર, આહાર પાણી દવા અને ઉતરવાની જગ્યા વગેરેની ચોકખી રીતે તપાસ કરવી તે. કારણકે સાધુ માટે કોઈએ વસ્તુ બનાવી હોય અથવા વેચાતી આણી હોય તો તેઓને મદદ કરી કરે નહિ. કારણકે એષણા સમિતિવંત સાધુએ બેતાલીસ દોષ અને બાવન અનાચાર ટાળી ઉપયોગ વસ્તુ લેવી એમ કહેલ છે તે નીચે પ્રમાણે છે તે બેતાલીસ દોષ કયા કયા છે તેના નામ વિગત વાર કહે છે.

શ્રાવકના જોગથી ૧૬ ઉદ્દગમના દોષ

૧. આધાકર્મી (અધોગતિમાં લઇ જતા દોષો) એટલે ખાસ સાધુ માટે આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાત્રાં, પાટ, પાટલા, દવા, સ્થાનક ઉપાશ્રયાદિક ૧૪ પ્રકારની વસ્તુમાંની કોઇપણું વસ્તુ બનાવીને સાધુને આપે અને સાધુ ભોગવે તો દોષ લાગે.

૨. ઉદ્દેશિક એટલે સાધુને ઉદ્દેશી ભાવ ભેગા કરી બનાવેલી ૧૪ પ્રકારની વસ્તુ તેઓને આપે અને સાધુ તે લે અથવા ભોગવે તો દોષ લાગે.

૩. પુતીકર્મ એટલે ઉપરોક્ત દોષ વાળી વસ્તુનો બીજી શુદ્ધ વસ્તુ સાથે જરા પણ ભેળ, સંભેળ કરીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૪. થાપીતો એટલે સાધુને માટે સ્થાપી રાખે કે અમુક વસ્તુ સાધુને માટેજ છે બીજા કોઈએ વાપરવી કે ભોગવવી નહિ. આવા પ્રકારની વસ્તુ આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે

૫. મિશ્ર એટલે સચેત અને અચેત બેઉને ભેગી કરીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૬. પ્રોહણ્યો પ્રાહણ્યો એટલે આવા પાછી કરીને સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.

૭. કોઇપણ વસ્તુ અંધારામાં હોય અને સાધુને વહોરાવવા સારૂ અજવાળું કરીને વસ્તુ આપે અગર વહોરાવે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૮. સાધુ સારૂ કોઇપણ વસ્તુ વેચાતી લાવીને આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૯. સાધુ સારૂ કોઇપણ વસ્તુ ઉધાર લાવી આપે અને સાધુ તે લે તો દોષ લાગે.

૧૦. કોઇપણ વસ્તુનો અદલો બદલો કરી સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.

૧૧. સાધુને સામું આણીને આપે અને લે તો દોષ લાગે.

૧૨. સાધુને બારણું ઉઘાડીને આપે અને સાધુ લે તો દોષ લાગે.

૧૩. વસ્તુ ઉંચી નીચી હોય તે ઉતારતાં અજયણા થાય એવી જગ્યાએથી ઉતારીને સાધુને આપે અને સાધુ લે તો દોષ લાગે.

૧૪. નિર્બળ એટલે નબળા પાસેથી છીનવીને વસ્તુ સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે.

૧૫ પારકી વસ્તુ ધણીને પુછયા વગર સાધુને આપે અને તે લે તો દોષ લાગે

૧૬. [illegible] આધાકર્મમાં સાધુ સારૂ [illegible] [illegible] ગાંઠે આપવા [illegible] અને તે લે તો દોષ લાગે

સાધુના યોગથી ૧૬ ઉત્પાનના દોષ.

સાધુ ધાવની માફક બાળકને રમાડીને કોઇ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

દુત્તીની માફક ગૃહસ્થીને સગા સબંધી વગેરેના સમાચાર કહીને સાધુ કોઇ ચીજ યાચે તો દોષ લાગે.

નિમિત્ત વગેરે કહીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

ન્યાત જાત જણાવીને એટલે હું અમુક જાત અથવા નાતનો છું અથવા ગૃહસ્થીને સાધુ એમ કહે કે સંસાર પક્ષે તમો અને અમો અમુક અમુક સગાં સબંધી થઇએ છીએ એમ કહીને કોઇપણ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

ગરીબી બતાવીને એટલે તમો અમોને નહિ આપશો તો બીજું કોણ આપશે એમ કહીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

સાધુ વૈદપણું બતાવીને કોઇ વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

ક્રોધ કરીને લે તો સાધુને દોષ લાગે.

માન, અહંકાર કરીને લે તો દોષ લાગે.

માયા, કપટ, ક્રિયા કરીને લે તો દોષ લાગે.

લોભ કરીને લે તો દોષ લાગે.

આગળ પાછળ આપનારના ગુણ ગાઇને લે એટલે કે તમો ઉદાર દિલના છો,

દાનવીર છો માટે તમો આપો એમ કહીને યાચે તો દોષ લાગે.

વિદ્યા, કામણ, વશીકરણ વગેરે કરીને લે તો દોષ લાગે.

મંત્ર, વૈદપણું કરીને લે તો દોષ લાગે.

ગોળી ચુરણ બનાવવાનું કહીને લે તો દોષ લાગે.

સુભાગ્ય દુર્ભાગ્યપણું બતાવીને લે તો દોષ લાગે.

ગર્ભ પડાવીને લે તો દોષ લાગે.

સાધુ શ્રાવક બન્નેના યોગથી એષણાના દસ દોષનાં નામો.

શંકા સહિત લે તો દોષ લાગે.

સચિત (એટલે જીવ સહિત પૃથ્વી પાણી વગેરે) થી હાથ ખરડાયલો હોય તેના પાસેથી લે તો દોષ લાગે.

સચિત ઉપર મુકેલી વસ્તુ હોય તે વસ્તુ લે તો દોષ લાગે.

સચિતે કરી ઢાંકેલું હોય તે આપું લે તો દોષ લાગે.

[illegible] [illegible]

આંધળા, પાંગળા* પાસેથી લે તો દોષ લાગે.

પૂરૂં શસ્ત્ર પરણમ્યું ન હોય એટલે પુરૂં અચેત નહિ થયું હોય તે લે તો દોષ લાગે (કાચું પાકું)

સચેત, અચેત ભેગી વસ્તુ હોય તે લે તો દોષ લાગે.

અજયણા થાય તેમ નાખતાં નાખતાં કોઈપણ વસ્તુ વહોરાવે અને તે સાધુ લે તો દોષ લાગે.

તરતનું લીંપેલું આંગણું હોય તે ઉપરથી લે તો દોષ લાગે.

હવે બાવન અણાચાર કયા કયા તેનાં નામ વિગત સાથે નીચે મુજબ.

૧ સાધુને ઉદ્દેશીને એટલે સાધુના નિમિત્તે આરંભ કરીને જે કાંઇ આહાર, પાણી, વસ્ર, પાત્ર, દવા, પાટ, પાટલા, સ્થાનક, ઉપાશ્રયાદિક ૧૪ પ્રકારની વસ્તુ બનાવી હોય તેને ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૨ સાધુને માટે કોઇપણ વસ્તુ વેચાતી લાવીને આપે તેને ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

---

* નોટ:—(દોષ નંબર ૩૮) "આંધળા, પાંગળા હાલી ચાલીને વહોરાવે તો અયત્ના થવાનો સંભવ છે માટે દોષ કહ્યો જણાય છે પરંતુ જો તે સ્થિર રૂપે બેઠેલા હોય તે વખતે કોઇ સૂઝતી દોરડી તેના હાથમાં વહોરાવવા માટે આપે અને તે વહોરાવે તો તે લેવાના દોષનું કારણ સાધુને નથી."

૩ જે ઘરનાં આહાર, પાણી વગેરે પહેલે દિવસે વહોર્યાં હોય તે જ ઘરનાં બીજે દિવસે વહોરે તો અનાચાર લાગે.

૪ આહાર, પાણી, વસ્ત્ર, પાતરાં વગેરે ગૃહસ્થ સામું આણી મૂકે ને સાધુ ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

*૫ રાત્રે આહાર, પાણી ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૬ સ્નાન કરે એટલે નહાય તો અણાચાર લાગે.

૭ સુગંધી પદાર્થો, અત્તર, તેલ, ફૂલ આદિ સૂંઘે તો અણાચાર લાગે.

૮ પુષ્પાદિકની માળા ભોગવે તો અનાચાર લાગે.

૯ વાયરો (પવન) લેવા માટે વિંઝણો અથવા પંખો વગેરે હલાવે તો અણાચાર લાગે.

*૧૦ આહાર, પાણી, ભોજનાદિક રાત્રે વાસી રાખે તો અણાચાર લાગે.

૧૧ ગૃહસ્થના વાસણમાં જમે તો અણાચાર લાગે.

*૧૨ રાજા રાજ્યાભિષેક બેસે તે વખતનાં સરસ આહારાદિક રાજપિંડ ભોગવે તો અણાચાર લાગે.

૧૩ [illegible], દાનશાળા, ધર્માદા વગેરેનાં આહાર પાણી [illegible] વગેરે કોઈ પણ વસ્તુ લે તો અણાચાર લાગે.

૧૪ શરીર [illegible] તેલાદિ ચોળે તો અણાચાર લાગે. ([illegible] સુધી [illegible])

૧૫ [illegible] તો અણાચાર લાગે ([illegible] સુધી [illegible])

૧૬ [illegible] તો અણાચાર લાગે.

૧૭ [illegible] અણાચાર લાગે.

૧૮ જુગાર રમે તો અણાચાર લાગે.
૧૯ ચોપાટ, પાનાં વગેરે રમે તો અણાચાર લાગે.
૨૦ માથા ઉપર છત્રી રાખે તો અણાચાર લાગે.
૨૧ વૈદપણું કરે એટલે ગૃહસ્થને રોગાદિક ઉપર ગોળી ચૂર્ણ વગેરે ઔષધ બતાવે તો અણાચાર લાગે.
૨૨ પગમાં બૂટ વગેરે પહેરે તો અણાચાર લાગે.
૨૩ અગ્નિનો આરંભ સમારંભ કરે તો અણાચાર લાગે.
૨૪ જેના મકાનમાં ઉતર્યા હોય તે ધણીના ઘરનો આહાર, પાણી, દવા વગેરે લે તો અણાચાર લાગે.
૨૫ ગૃહસ્થના આસન, પલંગ, માંચા, વગેરે ઉપર બેસે તો અણાચાર લાગે.
૨૬ રોગી, તપસ્વી, દુર્બળ એટલે અશકત એ ત્રણ સિવાય કારણ વગર ગૃહસ્થના અંતર ઘરમાં (એટલે બે મકાનની વચમાનું મકાન) બેસે તો અણાચાર લાગે.
૨૭ મેલાદિક દૂર કરવા સારૂ શરીરે પીઠી વગેરે ચોળાવે તો અણાચાર લાગે.
૨૮ ગૃહસ્થની વૈયાવચ્ચ કરે તથા ગૃહસ્થ પાસે વૈયાવચ્ચ કરાવે તો અણાચાર લાગે.
૨૯ પોતાની જાતની ઓળખાણ કરાવીને એટલે હું અમુક જાતનો છું તમે અમારા અમુક સગાં સંસાર પક્ષે થાઓ છો એમ કહી આહારાદિક વહોરે તો અણાચાર લાગે.
૩૦ મિશ્ર પાણી એટલે કંઈક કાચું અને કંઈક પાકું

એનું ભેળસેળવાળું ભોગવે તો અણાચાર લા

૩૧ રોગ થયો હોય ત્યારે ગૃહસ્થીનું શરણ લે વૈયાવચ વગેરે ગૃહસ્થી પાસે કરાવવી કરે અણાચાર લાગે.

૩૨. મૂળા (૩૩) આદુ (૩૪) શેરડીના કાચા ક (૩૫) કંદ (૩૬) મૂળ (૩૭) બીજ (૩૮) ફળ (૩૯) કં (૪૦) સિંધવ (૪૧) કાચું મીઠું (૪૨) સમુદ્રનું (૪૩) ખાડીનું મીઠું (૪૪) કાળુ મીઠું. ઉપરોક્ત નં ૩૨ થી નંબર ૪૪ સુધીની વસ્તુ સચેત લે તો અણાચાર લાગે.

૪૫ ધૂપ કરે કરાવે તો અણાચાર લાગે.

૪૬ વગર કારણે જાણી જોઈને ઊલટી કરે તો અણા લાગે.

૪૭ વગર કારણે ગુહ્ય પ્રદેશ ધુવે તો અણાચાર લા

૪૮ વગર કારણે રેચ એટલે જુલાબ લે તો અણાચ લાગે.

૪૯ વગર કારણે આંખમાં કાજળ, અંજન, સુરમો વગે આંજે તો અણાચાર લાગે.

૫૦ દાતણ કરે વા મસ વગેરેથી દાંત તો અણાચા લાગે

૫૧ તેલ [illegible] કરી શરીરનું મર્દન કરે તો અણાચા લાગે

૫૨ શરીરની શુશ્રૂષા કરે તો અણાચાર લાગે

* નોટ નંબર ૫ અને નંબર ૧૦ બાબતમાં નંબર ૫માં સાધુ રાત્રે અહાર, પાણી આદિ ભોગવે તો અણાચાર લાગે એમ કહેલ છે. અને નંબર ૧૦માં આહાર, પાણી, ભોજનાદિક રાત્રે વાસી રાખે તો અણાચાર લાગે એમ કહેલ છે માટે ઉપરોક્ત સૂત્ર પ્રમાણે આહાર, પાણી, દવા વગેરે સાધુને રાત વાસી રાખવાં કે ભોગવવાં કલ્પે નહિ. જો સાધુ વાસી રાખે અથવા ભોગવે તો નિશીત સૂત્રના ૧૦મા ઉદ્દેશામાં ચોમાસી દંડ આવે એમ દર્શાવેલ છે વળી દશવૈકાલીક સૂત્રના ૭મા અધ્યયનમાં સ્પષ્ટ જણાવ્યું છે કે તેવા સાધુને, સાધુ નહિ પણ ગૃહસ્થ માનવા.

આ ઉપરાંત કોઇ શ્રાદ્ધવિધિ વગેરે ગ્રંથનો આધાર લઇ પોતાને સગવડ પડતી વસ્તુઓ જેવી કે કસ્તુરી, અફીણ, ત્રિફળા, ઝેરી કોપરું, કકુકરીઆનું, ભાગ વગેરેને અણાહારી ગણીને, રાત વાસી રાખે અથવા ભોગવે તો ઉપરોક્ત શાસ્ત્રની આજ્ઞાનો ભંગ થાય અને તેથી સાધુનું ચારિત્ર નાશ પામે. માટે ખ્યાલ રાખવો જોઇએ કે કોઇ ગ્રંથકારે પોતાને ફાવતી અથવા મનગમતી વાત લખી જણાતી હોય પણ તે વિતરાગ પ્રભુનાં વચન અને સૂત્રથી વિરૂદ્ધ હોય તો તે માનવી નહિ.

* નોટ નંબર. ૧૨—એમ તો રાજાદિકને ઘેર ગોચરી જવું કલ્પે. શાખ-સૂત્ર અંતગડ, વર્ગ, ૩ અધ્યયન ૮. દેવકીના છએ દીકરા સાધુ હતા તેમણે શ્રીકૃષ્ણને ઘરેથી મોદક લાડુ વહોર્યા હતા.

ઈતિ બાવન અણાચાર સંપૂર્ણ

ઉપરોક્ત દોષ ટાળીને આહાર પાણી ગ્રહણ કરનાર સાધુ અને એ પ્રમાણે આપનાર ગૃહસ્થ એ બન્નેની શુધ્ધ ગતિ ભગવાને બતાવી છે. શાખ સુત્ર દશવૈકાલિક, અધ્યયન ૫. ઉદ્દેશા ૧ ગાથા ૧૦૦. શુધ્ધ ગતિના ઇચ્છક શુધ્ધ સાધુ શુધ્ધ નિર્દોષ આહાર પાણી લે અને સમજુ શ્રાવક તેજ ...

સુજબ આપે અથવા વહોરાવે કારણકે અશુદ્ધ આહારના લેવાવાળા અને આપવાવાળા બન્નેને મહા દુઃખનાં કારણ પ્રભુજીએ બતાવ્યા છે.

પ્રથમ અશુદ્ધ આહાર લેવાવાળાની શું દશા થાય તે સૂત્ર શાખ સાથે નીચે લખીએ છીએ.

ઉતરાધ્યયન, અધ્યયન ૨૦, ગાથા ૪૭માં કહ્યું છે કે ઉદ્દેશિક એટલે સાધુનો ઉદ્દેશ રાખી બનાવેલું હોય તે, સાધુ માટે વેચાતી કોઈપણ વસ્તુ આણી હોય તે નિત્ય પિંડ એટલે રોજ રોજ એક ઘરના આહાર પાણી લેવાં તે, ઇત્યાદિક દોષની અંદર કોઈપણ દોષવાળી વસ્તુ સાધુ ગ્રહણ કરે તે તે સાધુ અગ્નિની માફક સર્વભક્ષી છે. અને તે અહીંઆથી મરી દુર્ગતિમાં જાય છે

દશવૈકાલિક, અધ્યયન ૬માં ૧૮ સ્થાનક સંયમથી ભ્રષ્ટ થવાનાં બતાવ્યાં છે તેમાંનું ૧૨મું સ્થાનક એ છે કે આહાર, ઉપાશ્રય, વસ્ત્ર, પાત્ર એ સાધુ માટે બનાવેલાં હોય અથવા વેચાતાં આણેલાં હોય તેને જે ગ્રહણ કરે તે સંયમથી ભ્રષ્ટ છે

ભગવતી, શતક ૧, ઉદ્દેશો ૯, બોલ ૧૩માં કહ્યું છે કે આધાકર્મી એટલે સાધુ માટે [illegible] બનાવેલ હોય તે [illegible]

[illegible]

દાન અશુદ્ધ જાણી જોઇને આપે, તે દાતારની દુર્દશા સૂત્ર આખથી વર્ણવીએ છીએ.

પ્રથમ તો ૧૪ પ્રકારનાં દાનની અંદરની કોઇપણ વસ્તુ શ્રાવક જાણી જોઇને અસુજતી વહોરાવે અથવા આપે તો તે આપનારનું બારમું વ્રત તૂટે, કારણ કે બારમા વ્રતમાં શ્રાવકને અસુજતી વસ્તુ સાધુને આપવાનાં પચ્ચખાણ હોય છે. વળી અસુજતા આહારાદિક આપવાવાળા સાધુના વ્રતના લૂંટારા કહેવાય. વળી ત્રીજી દુર્દશા અસુજતા અને અણ એષણિક આહારાદિક વહોરાવવાવાળા અલ્પ આયુષ્ય બાંધે એમ ઠાણાંગ સૂત્રના ત્રીજા ઠાણામાં કહ્યું છે અને ભગવતી સુત્ર શ. ૫ ઉદ્દેશા ૬માં અલ્પ ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય (એટલે અડતાળીશ (૪૮) મિનિટમાં ૬૫૫૩૬ વખત જન્મે અને મરે તે) બાંધે ઈત્યાદિક અનેક દાખલામાં અશુદ્ધ આહાર, પાણી વગેરે ૧૪ પ્રકારનાં દાન આપવાવાળા ધણીની દુર્દશા વર્ણવી છે. તેથી આપવાવાળા દાતારે પોતાને માટે બનાવેલી વસ્તુમાંથી યથાશક્તિ સંતોષ કરી ધ્યાનપૂર્વક વહોરાવવું અથવા આપવું તેમજ યાચવાવાળા સાધુએ વહોરતાં દરેક વખતે પૂછી સારી રીતે તપાસ કરી લેવું. આનું નામ એષણા સમિતિ છે.

પ્રશ્નઃ—કોઈ ગામમાં શ્રાવકનાં બે ત્રણ ઘર હોય ત્યાં દસ વીસ સાધુ વિહાર કરતાં ફરતા આવ્યા તેવે અવસરે આધાકર્મી આહાર પાણી વહોરવાં અથવા ભોગવવાં કે નહિ?

ઉત્તરઃ—પ્રથમ તો આવવાવાળા સાધુએ પહેલાંથી તપાસ કરી વિચારીને આવવું જોઇએ ગામમાં કલ્પની ગોચરીનાં ઘર થોડાં હોય તો બબ્બે ત્રણ

ગ્રણના સાથ કરી જુદા જુદા દિવસોએ આવવું
પણ બધાએ એકી સાથે આવવું નહિ. ધારો કે
કોઇ કારણને લીધે આવવાનું થયું તો તે ગામ
વાળા ગ્રહસ્થોને પહેલાંથી જણાવી દેવું કે
સાધુઓ માટે વધારે કાંઇ પણ બનાવવું નહિ
કારણકે અમારે માટે બનાવેલી વસ્તુ વહોરવાના
કે ભોગવવાના અમોને પચ્ચખાણ છે છતાં
જો તમો બનાવશો તો તમારા ઘરનો માલ
ગુમાવીને દુર્ગતિના અધિકારી થશો. આ
મુજબના અશુધ્ધ આહાર વહોરાવવાનાં માઠાં
ફળ પ્રથમ પ્રરૂપવાં એમ કહેવાથી કોઇ ભારા
સાધુ સારૂ કોઇ પણ વસ્તુ બનાવશે નહિ
છતાં કોઇ રાગાંધ થઇ બનાવે અને તેની
ખબર સાધુને પડે તો તે ઘરે તેઓએ ગોચરી
જવું નહિ આ પ્રમાણે સાધુએ પોતાનાં સ્વ
સાચવવાં કોઇ પણ પ્રકારે અશુધ્ધ બદલાનાર્ં
અથવા કારણનું નામ દઇ અશુધ્ધ આહાર
પછી ભોગવવાં નહિ જેમ કઇ પડે તો પણ
પોતાનું નિયમ સાચવવા [illegible]
[illegible]

કહેવાય પરંતુ તે વ્રતના ભાગલ ભ્રષ્ટાચારી કહેવાય. ડાહ્યા હોય તે વિચારી જોજો.

પ્રશ્ન ૪ થોઃ—આદાન ભંડમતનીખેવણા સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તરઃ—આદાન ભંડમતનીખેવણા સમિતિ એટલે પુસ્તક, પાનાં, વસ્ત્ર, પાતરાં, વગેરે દિવસમાં તો જોઈ જોઇને યત્નાપૂર્વક લેવાં મૂકવાં અને રાત્રે પુંજીને ગ્રહણ કરવાં મુકવાં. પણ વગર જોયાં મૂકવાં નહિ. ઊંચેથી પટકવાં નહિ.

ઇતિઆદાન ભંડમત નીખેવણા સમિતિ.

પ્રશ્ન ૫ મોઃ—ઉચ્ચાર પાસવણ સમિતિ એટલે શું?

ઉત્તરઃ—ઉચ્ચાર પાસવણ સમિતિ એટલે ઠલે માતરે જીવજંતુ, લીલોતરી વગરની જગ્યામાં નિર્વધ જવું અને પાછલા પહોરે બે ઘડી દિવસ બાકી રહે ત્યારે રાત્રિમાં પરઠવાને માટે જગ્યા પડીલેહી દિવસમાં એક વખત તડકો આવે એવી જગ્યામાં પરઠવું.

ઇતિ પાંચમી સમિતિની વ્યાખ્યા

પ્રશ્નઃ—મન ગુપ્તિ એટલે શું?

ઉત્તરઃ—મન ગુપ્તિ એટલે સાવધ. સંસારિક કામમાંથી મન ગોપવીને એટલે રોકીને રાખવું પણ સંસારિક કામમાં મન [illegible] નહિ તે મન ગુપ્તિ કહેવાય.

પ્રશ્ન:—વચન ગુપ્તિ એટલે શું?

ઉત્તર:—વચન ગુપ્તિ એટલે સાવદ્ય વચન ગોપવીને એટલે રોકીને રાખવું પણ સાવદ્ય પાપકારી વચન સાધુ બોલે નહિ તે વચન ગુપ્તિ કહેવાય.

પ્રશ્ન:—કાય ગુપ્તિ એટલે શું?

ઉત્તર:—કાયગુપ્તિ એટલે સાવદ્ય પાપવાળા કાર્યથી કાયા ગોપવી એટલે રોકીને રાખવી પણ પાપ વાળું કોઇ પણ કાર્ય કાયાથી કરવું નહિ તે કાયગુપ્તિ કહેવાય.

ઇતિ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિની વ્યાખ્યા સંપૂર્ણ

ઉપરોક્ત પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એ તેર બોલ ખરી રીતે સંપૂર્ણપણે પાળે તેજ સાધુ અને તેજ સ્વપરના કલ્યાણ કરનારા નીગ્રંથ ગુરુ કહેવાય આ વ્યાખ્યા ગુરુતત્વ સમજવા સારૂ અલ્પમાં [illegible] આચાર અને [illegible] છે એ નિ[illegible]પણે [illegible] [illegible] ઉપરથી બધી [illegible] [illegible]

રીતે ઘણા માણસોનું ધારવું છે પણ જો શાસ્ત્રદૃષ્ટિથી વિચાર કરવામાં આવે તો ઉપરોક્ત શંકા કરવાનું કાંઇજ કારણ રહેતું નથી. કારણ કે ભગવતી સૂત્રના ૨૦મા શતકમાં પ્રભુએ ફરમાવ્યું છે કે એકવીશ હજાર વરસ સુધી મારૂં તીર્થ ચાલશે. વળી ઉતરાધ્યયન સૂત્રના ૧૦ માં અધ્યયનમાં કહ્યું છે તેનો ભાવાર્થ એ છે કે હે ગૌતમ! પાંચમા આરાના આત્માર્થી ભવ્ય જીવો હશે તે એમ કહેશે કે આ જીન મારગ ઘણા તીર્થંકર દેવોનો પ્રરૂપેલ છે માટે આપણે આ રસ્તે ચઢી અપ્રમાદપણે વિચરો એમ નક્કી કરી ઘણા જીવો શુદ્ધ આચાર પાળી આત્મ કલ્યાણ કરશે. હવે આ ઉપર આપેલા દાખલા ઉપરથી ખુલ્લી રીતે સિદ્ધ થાય છે કે પાંચમા આરાના છેડા સુધી આત્માર્થી જીવો થશે અને શુદ્ધ સાધુપણું પાળશે. તો પછી એમ કેમ કહેવાય કે જમાનાને લીધે સંપૂર્ણ રીતનું સાધુપણું ન જ પળે. વાંચક! જમાનો તો અનાદિકાળથી બદલાતો રહે છે પણ તેને લીધે સાધુપણું પાળવામાં પ્રભુએ કાંઇ છુટ જુદી આપી નથી એટલે કે કાળઆશ્રી મર્યાદા બાંધેલ નથી. વિચારીને જોવામાં આવે તો શાસ્ત્રકારે તો ઊલટી સખ્ત મર્યાદા બાંધી છે. જેમકે ચોથા આરામાં ૨૨ (બાવીસ) તીર્થંકરના સાધુઓને ૪ (ચાર) મહાવ્રત પાળવાનાં હતાં (સ્ત્રી ત્યાગ અને પરિગ્રહના ત્યાગને એકજ મહાવ્રતમાં ગણવામાં આવેલ) તેને બદલે મહાવીર પ્રભુએ પાંચ મહાવ્રત પાળવાનું ફરમાન કર્યું વળી બાવીશ તીર્થંકરના સાધુને પંચવર્ણાં વસ્ત્ર ખપતાં હતાં તેને બદલે વીર પ્રભુએ એક શ્વેતવર્ણનાંજ વસ્ત્ર વાપરવાની સાધુને આજ્ઞા આપી ઇત્યાદિક અનેક મર્યાદા ચોથા આરાના સાધુની અપેક્ષાએ પં . આરાના સાધુઓને માટે વિશેષ કડકાઇથી બાંધવા

આવી છે કારણ કે ત્રિકાળ જ્ઞાની પ્રભુ પોતે જાણતા [illegible]
કે પાંચમા આરાના સાધુઓમાં વક્રજડતા વિશેષ રહે[illegible]
અને તેથી સખ્ત મર્યાદાની જરૂર છે. વળી જો આ[illegible]
સખ્તાઇ કરવામાં આવશે નહિ તો તર્કમાંથી તર્ક કાઢ[illegible]
માટે પાંચમા આરાના શેષ કાળ સુધી શુદ્ધ સાધુપ[illegible]
પાળી શકાય એવા ઇરાદાથી આચારંગ, દશવૈકાલિક વગે[illegible]
સૂત્રમાં પૂર્વે વર્ણવ્યા તે તેર બોલ બતાવ્યા છે, કે જેથી
આત્માર્થી સાધુ પૂર્વે બતાવ્યા તે તેર બોલ પાળવામાં
જમાનાનો આશ્રય લઇ, જરાએ વાંધો લઇ શકે નહિ અને
ખરું જોતાં આત્માર્થી લે પણ નહિ. તેમ છતાં જો કેઇ
પુદ્ગળાનંદી બનીને દેશકાળ અથવા જમાના ઉપર વાત
મૂકીને ચારિત્ર પાળવામાં છૂટ લે અને શિથિલાચારપણું
[illegible] કરે તે શાસ્ત્ર દ્રષ્ટિએ સાધુ કહેવાય જ નહિ, પણ
[illegible] ઉત્થાપક કહેવાય. અને તેથી તેવા માટે શાસ્ત્રકારે
[illegible] સૂચના આપી છે કે શુદ્ધ સાધુપણું નહિ
પાળનારાઓએ દેશ કાળનું નામ લઇ આવું આવું [illegible]
[illegible] આચારંગ સૂત્રના અધ્યયન [illegible] ઉદ્દેશા [illegible]
[illegible] છે તેનો ભાવાર્થ એ છે કે "પાંચમા આરામાં
[illegible] ભાર [illegible] કે પાંચમા આરામાં
[illegible] નહિ" અહીં શાસ્ત્રકાર [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

લઇ જુદા થવું અને શિથિલાચારી બનવું એ એક બહુજ સહેલી વાત છે તેને માટે આ મદદકારી બહાનું છે. અને આ મુજબ પ્રરૂપવાથી હાલની કેટલીક ભોળી પ્રજા બિચારી માની પણ લે છે કે સાધુ મહારાજ ચારિત્ર પાળવામાં ઢીલા ચાલે છે તે કાંઇ સાધુ મહારાજનો દોષ નથી પણ આ જમાનોજ એવો છે. પરંતુ આ બાબતમાં ન્યાયપૂર્વક ઉહાપણુથી વિચારવામાં આવે તો નહિ પાળવાવાલા માટે જમાનો બિચારો શું કરે? શુધ્ધ ચારિત્ર નહિ પાળવાવાળાઓએ તો તીર્થંકરોની હયાતીમાં પણ શિથિલપણું ચલાવ્યું છે તેના દાખલા નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી આદિનાથ ભગવાનના કેટલાએક સાધુઓ શરૂઆતમાં આહાર પાણી ન મલવાથી શિથિલાચારી બની ધર્મ પતીત થયા હતા.

(૨) શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની (૨૦૬) સાધ્વી (આર્યા) સાધુપણામાં હાથ પગ વસ્રાદિ ધોવાનો અનેક દોષ લગાવી ચારિત્ર વિરાધક થઇ હતી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતાશ્રુતસ્કંધર.

(૩) વળી ગર્ગાચાર્યના શિષ્ય ગલીહાર ગધા જેમ અવનીત થયા. શાખ-ઉત્તરાધ્યયન, અધ્યયન ૨૭.

(૪) અરિષ્ટ નેમનાથ ભગવાનના વખતમાં શેલકરાજરૂષિ શિથિલાચારી થયા. જ્ઞાતા સૂત્ર અધ્યયન ૫.

(૫) ભગવાન મહાવીર સ્વામીની હયાતીમાં જમાલી ગોશાળો વગેરેએ શિથિલાચારી બની અનેક શાસ્ર વિરૂધ્ધ પ્રરૂપણા કરી હતી. શાખ-સૂત્ર ભગવતી શ. ૧૫ ઇત્યાદિક ચોથા આરાના ઘણા દાખલા છે.

આ બાબતમાં વિચાર કરવાથી જણાઇ આવે છે કે પાંચમા આરાનો દોષ કાંઇ નથી, દોષ તો નહિ પાળવા

વાળાનો છે. જો પાંચમા આરાનોજ દોષ હોય તો એવ
માન્યતાવાળાના હિસાબે ચોથા આરામાં પૂર્વે કહ્યા તેમ
શિથિલાચારી નહિ હોવા જોઇએ. તે વખતે બધા શુધ્ધ
સાધુ હોવા જોઇએ અને જો એમ જ હોત તો કહી
શકાત કે અગાઉ જ્યારે શુધ્ધ સાધુપણું પળાતું હતું
ત્યારે બધા શુધ્ધ સાધુ હતા પણ આજે શુધ્ધ સાધુપણું
પળાય નહિ એટલે બધા શિથિલાચારી થયા અને થાય
છે. પણ ખરી વાત તો એ છે કે ચોથા આરામાં શુધ્ધ
ચારિત્ર નહિજ પાળ્યું તેમ હાલના પાંચમા આરામાં પણ
કેટલાએક નહિ પાળવાવાળા નથીજ પાળતા અને પાળવા-
વાળા છે તે તો તે વખતના સાધુઓ જેમ શુધ્ધ ચારિત્ર
પાળતા હતા તેમ અત્યારે પણ સારી રીતે પાળે છે.

પૂર્વે વર્ણવ્યા તે તેર બોલ સંપૂર્ણપણે પાળવાવાળા
વર્તમાનમાં સાધુઓ [illegible] નજરે આવે તેમ છે અને
તેઓને જેવાથી અગર મળવાથી નિશ્ચય થાય છે કે
આજના જમાનામાં પણ શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે પાળવાવાળા
સાધુઓ છે જ જેમ શાસ્ત્રમાં ફરમાવેલ છે કે એક સાધુને
[illegible]

આ સાધુને ઊતરવાના પચ્ચખાણ હોય છે. પુસ્તક, પાનાંના સંગ્રહ કરી કે રાખી શકાય નહિ. જે હોય તે પોત પોતાની પાસે જ સાથે રાખવાં અને તે પણ વર્તમાન આચાર્યની નિશ્રાયે. પોતપોતાની માલિકી કરીને રાખવાના પચ્ચખાણ હોય છે. ચોમાસું ઊતર્યા પછી દરેક સાધુ સાધ્વી જે દિશામાં આચાર્યે ગુરુ મહારાજ વિચરતા હોય તે તરફનો વિહાર કરીને તેમની હાજરીમાં હાજર થાય છે, આચાર્યનાં દર્શન કર્યા વગર તેઓના હુકમ સિવાય અન્ય ક્ષેત્રમાં કોઇ સાધુ, સાધ્વી વિચરતાં નથી આચાર્યના દર્શન કરી, જે જે ગામોમાં જે જે સાધુ સાધ્વી વિચર્યો હોય તેનું લીસ્ટ આચાર્યને બતાવવામાં આવે છે. આવા લીસ્ટમાં સાધુને વિગતવાર બધી હકીકત લખવી પડે છે કે અમુક ગામમાં આટલા દિવસ રહ્યા, અમુક ગામમાં અમુક ધણીનાં આટલાં કપડાં જાચ્યાં, અમુક ગામમાં શરીર સબંધી કારણને લીધે સાંજની વખતે આટલા દિવસ ગરમ આહારની ગોચરી કરી તેની પાચ વિગય આટલા દિવસ ટાલી. સાધુ સાધ્વીને એક ગામમાં આચાર્યના હુકમ સિવાય શેષકાળ વા ચોમાસામાં ભેગા રહેવું નહિ. ઇત્યાદિક અનેક મર્યાદા તેરાપંથ પ્રચારક ભીખુગણીએ બાંધેલ છે અને તેને લીધે શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ એ તેર બોલ સંપૂર્ણપણે પાળવામાં આજના જમાનામાં પણ જરાપ વાંધો આવતો નથી. જે મુજબ મહાવીર સ્વામી ચારિત્ર પાળવાનું સાધુઓને ફરમાવી ગયા છે તે મુજબનું ચારિત્ર સારીરીતે પળાય છે અને તેથી પાંચમા આરામાં શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે શુદ્ધ સંયમ નહિ જ પળાય એવી શંકા લાવવાનો સબબ ઊભો રહેતો નથી. એક ગુરુની

આજ્ઞામાં ચાલવાવાળા અને શાસ્ત્રોના ફરમાન મુજબ પાળવાવાળા સાધુ આજે પણ પ્રત્યક્ષપણે નજરે જોવામાં આવે છે. શંકા હોય તે ખાત્રી કરી જોશે.

પ્રશ્ન:—કેટલાક કહે કે ઉપરોક્ત તેર બોલ પાળે છે કે નહિ તેની ખાત્રી કરીને શું કરવું છે! જેણે ઘરબાર, બાયડી, છોકરાં, માતા પિતા બધાને છોડ્યાં તેઓ તો આપણા કરતાં સારા જ છે, પછી ચારિત્ર પાળે યા નહિ તેનું તે જાણે.

ઉત્તર:—ગુરુ તત્ત્વની ખાત્રી કર્યા વગર અને તેને સમજ્યા વગર કોઈનો છુટકોજ નથી કારણ કે સુગુરુ વગર જ્ઞાન મળતું નથી. ગુરુ જો શુદ્ધ ચારિત્રવાન દરેક રીતે હોય તો તેઓ દેવનું સ્વરૂપ શુદ્ધ સમજાવે. કે વિતરાગ પ્રભુ રાગ દ્વેષને જીતવાવાળા, ને કલ્યાણકારી દેવ છે. પાંચ મહાવ્રત, પાંચ સમિતિ, અને ત્રણ ગુપ્તિ ખરીરીતે પાળે તેજ કલ્યાણકારી નિર્ગ્રંથ ગુરુ છે. કેવળી પ્રરૂપીત અહિંસામય કલ્યાણકારી તે ધર્મ છે.

[illegible]

જરૂર છે. ખાલી વેષ પહેરવાથી સાધુ અને ગુરુ થઇ જવાય નહિ. વેષ તો પૂર્વે દરેક જીવે અનંતીવાર પહેર્યો છે. પણ શાસ્ત્રોક્ત ફરમાન પ્રમાણે શુદ્ધ ચારિત્ર પાળ્યું નહિં તેથી કલ્યાણ થયું નથી માટે સમજુ માણસે વિચારવું જોઇએ કે જિન મારગમાં ગુણી ગુરુ તે ગુરુ છે અને તેની પૂજા છે. ગુણ વગરનો વેષ પહેરનાર તે ગુરુ નથી તે તો સંસારી કરતાં ખોટા ગણાય કારણ કે લીધેલા મહાવ્રતની મર્યાદા તોડે તે સારા હોય શકેજ નહિ. તે તો ગૃહસ્થી કરતાં ઊતરતા જ ગણાય.

દાખલા તરીકે બે ગ્રહસ્થી છે તેમાં એકે તો સામાયિક કરવાનાં પચ્ચખાણ લઇ સામાયિક લીધું છે અને બીજો પચ્ચખાણ વગરનો ખુલ્લો છે. હવે જે ખુલ્લો છે, તે ગ્રહસ્થ સંસારના અનેક આરંભ સમારંભનાં કાર્ય કરે છે તેનું પાપ ફક્ત તેને લાગે છે, પણ સામાયિકનાં પચ્ચખાણ ન હોવાથી, પચ્ચખાણ ભાંગવાનું પાપ તેને લાગતું નથી, અને જેને સામાયિકનાં પચ્ચખાણ લીધાં છે તે, આરંભ સમારંભવાળું કાર્ય કરે તો ડબલ ગુન્હેગાર ગણાય. આ દાખલો ધ્યાનમાં રાખી ઉપરોક્ત ગુરૂતત્ત્વ પર વિચાર કરવો કે બે ઘડીની સામાયિક ભાંગવાવાળો, ખુલ્લા ગૃહસ્થ કરતાં ઘણોજ નરસો ગણાય. તો પછી સાધુને તો જીંદગી-ની સામાયિકનાં પચ્ચખાણ હોય છે. તે પચ્ચખાણને ભાંગવાવાળા તો ગૃહસ્થ કરતાં સારા શી રીતે હોઇ શકે! નજ થઇ શકે સારાને બદલે સાધારણ રીતે ઠગારા તો કહી શકાય અને એવાને જે સારા માની ધર્મ ગુરુ સમજે તેને શાસ્ત્રાને મિથ્યાત્વી કહ્યા છે શાસ્ત્ર-સૂત્ર.

ઠાણાંગ ઠાણું ૧૦માં એમ જણાવેલ છે કે અસાધુને સાધુ સરધે તો મિથ્યાત્વ લાગે માટે ફક્ત વેશ જોઈને સારા ગુરુ તરીકે માનવા નહિ. વિતરાગનાં ફરમાન મુજબનું સાધુપણું પાળે છે કે નહિ તે બાબતની પ્રથમ તપાસ કરવી, નહિ પાળે તેની કરણી તે જાણે એમ કહીને વેષધારીને ગુરુ માનવા નહિ.

જેમ સંસારમાં કુંભારને ત્યાંથી તાવડી ખરીદ કરવી હોય ત્યારે તેને ઘણું કરીને બે ત્રણ વખત ઠોકાથી વગાડી લેવામાં આવે છે પણ ફુટેલી જાણી જોઈને લેવ લે નહિ. તે મુજબ દયા અને સમજુ માણસોએ ધર્મગુરુની બાબતમાં પણ પરીક્ષા કરવી. કે આ સાધુની મૂળ આચાર શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે અખંડ છે કે કેમ? તે અખંડ રીતે પાળવાવાળા હોય તો તે ગુરુ છે. પણ જો તે ચારિત્ર અખંડ પાળવાવાળા ન હોય અને માત્ર ફુટેલી તાવડી જેવા હોય તો સમજુ માણસે તેવાઓને ગુરુ તરીકે માનવા પૂજવા કે વાંદવા જોઈએ નહિ.

પ્રશ્ન:—પહેલાંના વખતના ગુરુ મુજબ કેમ? આજે તે શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે સંયમ ન પાળતા હોય અને બીજા સાધુ પાળતા હોય તો પણ ગુરુ તે. તેજ માનવા કે જે [illegible] [illegible]

ઉત્તર:—[illegible] પ્રમાણે નહિ [illegible] [illegible]

નીચે મુજબ છે. શકડાળ પુત્રનો ગુરુ ગોશાલો હતો. તે ખોટો લાગ્યો એટલે તેને છોડી શ્રમણ ભગવંતશ્રી મહાવીર પ્રભુને ગુરુ તરીકે તેણે સ્વીકાર્યા છે. શાખ-સૂત્ર ઉપાસગદશાંગ, અધ્યયન ૭. સુખદેવ સન્યાસી પોતે ૧૦૦૦ એક હજાર ચેલાના ગુરુ હતા, તેમણે પણ સ્થાવરચા પુત્ર સાધુ સાથે ચરચા કરી, અને તેઓને ધર્મ ગુરુ તરીકે સ્વીકાર્યા અને તેમના પાસે દીક્ષા પણ લીધી. શાખ-સૂત્ર જ્ઞાતા, અધ્યયન ૫. ઈત્યાદિક શાસ્ત્રોમાં અનેક દાખલા છે તે ધ્યાનમાં લઇ વિચારવામાં આવે તો સમજુ માણસ મહાવ્રત નહિ પાળનાર સાધુઓને ગુરુ તરીકે ન જ માને તેમ છતાં તેઓને જો કોઇ એકાંત પક્ષતાણી ગુરુ તરીકે માનવા મૂકે નહિ તો તે વ્યક્તિને શાસ્ત્ર હિસાબે અભિગ્રાહિક મિથ્યાત્વ લાગે (અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ એટલે ખોટા જાણે તો પણ લીધેલી ટેક મૂકે નહિ.) આત્માર્થી હોય તે વિચારી લેશો. વળી શાસ્ત્રોક્ત પ્રમાણે નહિ પાળવાવાળા સાધુને માત્ર બાપદાદાએ ગુરુ તરીકે માન્ય કરેલ હોવાથી દીકરાએ તેને જ માનવા જોઇએ તેવા મંતવ્યને લઇ બીજા શુદ્ધ સાધુને ગુરુ તરીકે નહી ધારવા અને ગુરુ તત્ત્વ નહિ સમજવું એવી વાત પણ ધર્મ મારગમાં અઘટિત છે કારણકે કોઇના બાપદાદાએ ગોશાળા જેવા પાખંડીને ગુરુ માન્યા હોય અને તેના કરતાં દીકરાને મહાવીર પ્રભુ સારા લાગે તો ગુરુ તરીકે તેને નહિ માનવા એમ બને નહિ

દીકરો પોતાના કલ્યાણ સારૂ ખુશીથી માન[illegible]
શકે છે. અને તેમાં જરાયે વાંધો નથી. સત્ય
દેવ, ગુરૂ, ધર્મ એ ત્રણે તત્વ સૌને મા[illegible]
સ્વતંત્ર છે.
પોતપોતાની આત્મા સાક્ષી જો[illegible]
અને જે સારૂં લાગે તે સ્વીકારી શકે છે.
સ્વઆત્મકલ્યાણ કર્તા તત્વનો હક, બાપા[illegible]
કે બીજા કોઇની પાછળ હોઇ શકે નહિ. જેમ
કહ્યું છે કે "કરણી આપો આપની કોણ બેટા
કોણ બાપ" માટે ધર્મોપદેશ લેવા સારૂ શાસ્ત્રોના
ફરમાન મુજબ પાળનારા નિર્ગ્રંથ સાધુને
ધર્મ ગુરુ માનવામાં વડીલ અથવા ન્યાત જાત
કોઇની આગ્રહ કે અટકાયત આમ [illegible]
પુરુષોને કબુલ હોય નહિ [illegible] કારણકે પોતાની
અટકાયત કબુલ કરી, શરમ વા અંતરાય
રાખવામાં આવે. તો પોતાના આત્માનું [illegible]
[illegible]

પ્રશ્નઃ—[illegible] નિર્ગ્રંથ ગુરુની આજ્ઞા [illegible]
[illegible]

ઉત્તરઃ—[illegible]

શ્રી ૧૧

પારણાની ઢાલ.

(દોહરો)

કરણ જોગને ઓલખ્યા, લાગે જીન મત છાપ;
તરે ત્યાગ ભોગ બેઉ જુદા સમજે આપોઆપ. ॥૧॥
પ્રથમ કરણ પોતે કરે, કરાવ્યા બીજે જાણ;
અનુમોધાં ત્રીજે કરણ, સમજે ચતુર સુજાણ. ॥૨॥
પ્રથમ મન બીજે વચન, ત્રીજે કાયા જોગ;
સારા નરસા છે ત્રણે સમજે દે ઉપયોગ. ॥૩॥
ત્યાગ મારગને ઉપરે, જો લગે કરણને જોગ;
તો ધર્મ પુન્ય બેઉ હુવે, કટે કર્મનો રોગ. ॥૪॥
ભોગ મારગને ઉપરે, જો કરણ જોગ જુટ જાય;
તો ભોગ વધે ઇંદ્રિયાં તણો, ધર્મ પુણ્ય નહિ થાય. ॥૫॥
આ કરણ જોગ ચાવી થકી, બધા તાળાં ખુલ જાય;
સમજે ચાવી જે ચતુર, મિથ્યા મતિ ગુંચવાય. ॥૬॥

॥ ઢાલ ॥

આ અનુકંપા જીન આગ્નામેં "એદેશી"

ચોવીસ લાખ લીલોતરીની જાતિ,
તેને ત્યાગ્યા વગર લાગે પાપ પીઢાણો;
સમજુ શ્રાવક પાપ શું રાખે જાણ,
યથાશક્તિ બાંધે પ્રમાણો.
એ ત્યાગ વધારે છે મોક્ષનો મારગ આંકડી. ॥૧॥
દાખલા તરીકે ધારો એક શ્રાવક,
સિવાય કર્યા પચ્ચખાણો,

તે પહેલે કરેલું થયો ત્યાગ વધારો,
ત્યાગથી નિજ આત્મ કલ્યાણો
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૨॥

મર્યાદા બાંધ તમે ફિરૂ મુકી,
બીજાને ઉપદેશ આપ્યો પ્રતિબોધ:
જેમ પચાસ ઉપરાંત બીજે ફરૂ ટાળી,
એ ત્યાગનો લાભ બીજે કરજુ લીધો.
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૩॥

ચોથે ભાકુર કરે અનુમોદના,
ધન્ય ધન્ય ત્યાગ કર્યો તમે ભાઇ:
એમ ત્યાગીના ત્યાગ વખાણ્યા,
તે ફિરૂ ચોથે કરજુ લીધો લાભ ઉદાર
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૪॥

હવે પરાગ લીલોતરી રાખી હતી.
તે પાંચે મુકી પાસે ભાવ કીધો:
એ પ્રથમ કરણ [illegible] ત્યાગ વધાર્યો,
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

એ પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારો.
ઓ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ. ॥૭॥
ઉપદેશ આપી બીજાને છોડાવ્યો,
તે બીજે કરણે થયો લાભ પ્રસિધ્ધો;
તિણ ત્યાગી વૈરાગીને જે અનુમોદે,
તે ત્રીજે કરણે લાભ સેહજેહી લીધો.
ઓ ત્યાગ વધારો. ॥૮॥
હવે દિવસે જમવો રાખ્યો છે તેને,
ભોગ મારગ પહેલે કરણે કહી જે;
શરીર સારૂ આરંભ કરવો પડે છે,
પણ ધર્મ તો ત્યાગ છે તેહમાં ગણી જે.
ઓ ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૯॥
કેટલાએક બાલ અજ્ઞાની એમ બોલે,
ખાવો પીવો એમાં શેનો છે દોષે;
તે ત્યાગ ભોગ શું છે ઓલખ્યો નાહિ,
ખાઈ ખાઈ પશુ જેમ દેહિને પોષે.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૧૦॥
પોતે જમ્યો તે પહેલો કરણ છે,
તો જમાડયો તે કરણ ભોગનો બીજો;
જમવો જમાડવો સંસાર મારગ,
પણ ત્યાગને ભોગની ઓલખ કીજે.
ઓ ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૧॥
કોઇ જમાડણવાલાને ખૂબ વખાણ્યો,
આને કર્યો મજાનો માલ જમાડ્યો;
તે ત્રીજે કરણે થયો ભોગમેં દાખિલ,
કોગટમાંહી પાપ ઉપાયો.
ઓ ભોગ વધારો છે સંસાર મારગ. ॥૧૨॥

કોઇ આખા દહાડામાં એકજ ટાણે,
જમવો રાખ્યો બાકી કીયાપચ્ચખાણું
રાખ્યો તે ભોગનો પહેલો કરણ છે,
ત્યાગનો નામ એકાસણો જાણ.
એ ત્યાગ. ॥૧૩॥

એમજ બીજાને ઉપદેશ આપીને,
એક ટાણા સિવાયનો ભોગ છોડાયો.
તે બીજે કરણે દલાલ કહિજે,
ત્યાગ વધારાનો લાભ ઉઠાયો.
એ ત્યાગ મારગ. ॥૧૪॥

ત્રીજે કરણે અનુમોદનવાળો,
એ ત્રણે જણે શિવપંથ આરાધ્યો,
એક ટાણે જે જમ્યા જમાવ્યા,
તે ભોગ મારગ સંસારનો સાધ્યો.
એ ભોગ વધારે છે સંસાર મારગ. ॥૧૫॥
વળી ઉપવાસ પારણો ત્યાગ ભોગનો,
ન્યાય સાંભળને નિર્ણય કીજીયે.
લીલોતરી રાત્રિ ભોજન જેમ જ,
કરજ ભોગથી ઓલખ લીજીયે. એ ભોગ ॥૧૬॥
પોતે ઉપવાસ કર્યો એક શ્રાવક,
તે પહેલે કરણે થયો ત્યાગ વધારે;
ચ્યારે આહારના ત્યાગ કર્યા,
જાત કેક દીધા નિજ આત્મહારે.
એ ત્યાગ વધારે છે મોક્ષનો મારગ ॥૧૭॥
ઉપદેશ આપી બીજા પુરૂષને,
કેટલાકજ ઉપવાસ [illegible]
ને ત્યાગ વધાર કરી

એ બીજે કરણે લાભ કમાવ્યો.
એ ત્યાગ વધારો. ॥૧૮॥

જે તપસ્યાવાલાને ખૂબ વખાણ્યો,
ધન્ય ધન્ય સફળ કર્યો અવતારો;
તે અનુમોદવારૂપ ત્રીજે કરણે,
ત્યાગ પ્રશંસાનો લાભ અપારો.
એ ત્યાગ વધારો. ॥૧૯॥

હવે ઉપવાસવાળો પારણા સારૂ,
બીજે દિવસ કર્યા આરંભ ફુટા;
પછી પચ્ચખાણ પાળી ખાવા બેઠા,
જબ થયો ભોગમેં દાખિલ ત્યાગથી છૂટા
એ ભોગ વધારો. ॥૨૦॥

પોતાનો પારણો પહેલે કરણે,
તો બીજાનો બીજે કરણે જાણો;
એ ભોગ વધારો પાધરો દિસે,
ભોગ મે ધર્મ કહેતે અજાણો.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૧॥

પારણો કરે કરાવે તેહને કોઇ,
અનુમોદે કહે સારો કીધો;
તેત્રીજે કરણે ભોગ વખાણ્યો,
એ કરણ ભોગનો છે લેખો સીધો.
એ ભોગ વધારો ॥૨૨॥

પોત પોતાને ઘર તેડી લે જાવે,
જમે જમાવે સંસાર વ્યવહારો;
ફિર્ તિણમાંહે ધર્મ ન સમઝે,
આરા સમઝે બીજે આમ ·
।મ વ ॥

એમ ત્યાગ ભોગનો ખુલાસો સાંભળ,
કોઇ મોહ કર્મ વસ ઊલટી તાણ;
અસાધ કહે પારણો નહિ કરાવણ,
એહવા આરોપ મૂકે જાણ જાણ.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૩॥

પણ ભોળાભાઇ એમ ન સમજે,
ના પાડયાં લાગે અંતરાય કર્મો;
દેખ ભિખારી વહોરેજ નાહિ,
તો ના કહ્યા ક્યાં રહ્યો સાધુ ધર્મો.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૪॥

સાધુ તો ઉપદેશ આપી જીવોને,
ત્યાગ ને ભોગનો મારગ સમજાવે;
ભોગ વધારામાં મોહ વશ પ્રાણી,
ધર્મ સમજે તે કુબુદ્ધિ છોડાવે.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૫॥

ઉપદેશ આપી ઉપવાસ કરાવ્યો,
તે બીજે કરણે થઇ ત્યાગ દલાલી;
તિણ ત્યાગ દલાલી મેં ધર્મ કહ્યો પ્રભુ,
પણ ભોગની વાત સૂત્રમેં ન ચાલી.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૬॥

કે ગુરુ ત્યાગને ભોગ બેઉ મેં,
કેવો મગનો ધર્મ બનાવ્યો;
જિન સમજુ મગજ પાધરો સમજે,
બેઉ મેં ધર્મ ધાર્યે જિન ન્યાયે.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૭॥

પચ્ચખાણમાં બે ધર્મ ધારે તો,
ઉપવાસ કરી કેમ જમ્યા મરાણા;

પૈસાવાળો વગર કાયા કષ્ટે,
પારણાં કરાવી કરાવીને તરસે.
એ ભોગ વધારો. ॥૨૯॥

ગરીબ તો પારણાં કયાંથી કરાવે,
રોટલીના ફાંફાં પોતાને હોય;
ઇણ ન્યાયે તો નિર્ધન રખડે,
પૈસાવાલો જાવે સ્વર્ગમેં સોય.
એ ભોગ વધારો. ॥૩૦॥

આમ વિતરાગના મારગ માંહે,
પક્ષપાત નથી રાખી કોય;
માટેજ ત્યાગમેં ધર્મ પ્રરૂપ્યો,
ગરીબ ભાગ્યવાન કરે તિણને હોય.
એ ત્યાગ વધારો. ॥૩૧॥

કેટલાક જીવ સમજ્યા વિણ બોલે,
મેં પારણો કરાય શાતા વપરાઈ;
તિણ શાતાનો ધર્મ થયો છે,
મેં ખારસથી પોષ્યો સાધર્મી ભાઈ.
આ પુદગલ શાતા સંસારનો મારગ. ॥૩૨॥

તાસુરો ઉત્તર આપું સીધો,
માહક બુદ્ધિથી ન્યાય વિચારો;
શાતા થયતે પાધરી દીસે,
પણ શાતાના ભેદ છે બે પ્રકારો.
આ પુદગલ શાતા. ॥૩૩॥

ઉપવાસ કરે કરાવે તેહથી તો,
આતમ શાતા થતી જાણો;
પારણામાં થઈ પુદગલ શાતા,

આમ તે [illegible] કેદ [illegible]

આ પુદ્ગલ શાતા ૧૦

કેઈ [illegible] ઉપવાસ કર્યા તે [illegible]
પુદ્ગલને તો થઈ [illegible] [illegible]
દેહ જેમ આ કાયા [illegible]
જરી વદી આવે વદર [illegible]

આ પુદ્ગલ શાતા ૧૧

જેમ આત્માથી ભિન્ન સમજી કાયા
સમભાવ રાખી કર્મ ખપાયા
તે આતમ શાતા થઈ મનનની
ઉપવાસથી દેહ એદવા પાયા

આ આતમ શાતા મુક્તિનો મારગ. ૧૨

બીજે દહાડે થયો પારણો જમ,
સુરતી મળી કાયા દીસે મનની
આ પુદ્ગલ શાતા થઈ પારણામેં,
આને આતમ શાતા કેઈ મોહવશ માની.

આ પુદ્ગલ શાતા. ૧૩

આત્માને તો થઈ ઊલટી અશાતા
જે જ્ઞાનદષ્ટિથી કોઈ જોય વિચારે
આ પુદ્ગલ સારૂ કરવો પડ્યો આરંભ,
જેમ જીવ થયો કર્માથી ભારે,

આ પુદ્ગલ શાતા. ૧૪

ઉપવાસ કરાય ને કર્મ ખપાયા,
જેમ તો પહેલાને થઈ આતમ શા
પારણાથી કરી પુદ્ગલ શ
જેમ જીવને તો થઈ ઊલટી અશા

અર્ક આ પુદ્ગલ શા

જો પારણાની શાતામેં ધર્મ કહે તો,
ઉપવાસમાં કહેવો પડશે પાપ;
કારણકે તપસ્યાથી પુદગલ અશાતા,
એ પ્રશ્ન પુછયા કુગુરુ રહે ચુપચાપ.
આ પુદગલ શાતા. ॥૪૦॥

કેઇ પારણો પારણો કર રહ્યા ભોલા,
પણ પારણાનો અર્થ સમજે ન કોય;
પચ્ચખાણ પૂરા થયા પાળે પળાવે,
તેહનો નામ છે પારણો જોય.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૧॥

પચ્ચખાણ કરે કરાવે એક માણસ,
બીજો પચ્ચખાણ પાળે પળાવે;
કહો બેઉમાં જીન આજ્ઞા કોણ પાળી,
સમજુ માણસ ન્યાય મિલાવે.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૨॥

વળી પારણાના ભેદ અનેક છે,
સાંભલજ્યો ભવિ ચિત્ત લગાયો;
ઉપવાસનો પચ્ચખાણ પાળી જમે તે,
ઉપવાસનો પારણો કહેવાયો.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૩॥

એમ જ કોઇને રાત્રિ ચોવિહારજ,
સૂર્ય ઉગ્યે ખાવે પચ્ચખાણ પાળી;
તે ચોવિહારનો પારણો કહી બે,
સમજેછ સમજે ન્યા વિચારી.
ઓ ભોગ વધારો. ॥૪૪॥

કોઇ એક મહિના સુધી સાધ્વીજીના,
પચ્ચખાણ લીયા દિન સમતા ધારી;

બીજે મહિને આવે પચ્ચખાણ પાળીને,
એ પણ પારણો કહીએ ભારી.
એ ભોગ વધારો. ॥૪૫॥

ઉપવાસ લીલોતરી ને વળી રાત્રિનો,
ઇત્યાદિક પારણો વિવિધ પ્રકારી;
કહો કયા પારણામેં આપે જીન આજ્ઞા.
ઉત્તર આપો શોચ વિચારી.
એ ભોગ વધારો. ॥૪૬॥

એમ પ્રશ્ન પુછયાનો જવાબ ના આવે,
જબ ટેક રાખણ કુહેતુ લગાવે;
કહે પારણો કરાવતે કરાવતે કોઇ વખતે,
તીર્થંકરનો જીવ જમી જાવે.
એ ભોગ વધારો. ॥૪૭॥

તો જમાડણવાળો તીર્થંકર ગોત્ર બાંધે,
એહવો લાભ બતાવે;
એમ અલ્પ પાપને બહુ નિર્જરા,
કહી કહી આડંબર ધર્મ ચલાવે.
એ ભોગ. ॥૪૮॥

પણ એટલો ભેદ ન સમજે,
ભોલા વે દ્રવ્ય તીર્થંકર જમ્યા લાગે ધર્મ;
તો દ્રવ્ય નિર્વકર જીવ વે ખાધામેં આવે.
તો કેટલો મોટો બાંધ્યો પાપ કર્મ.
એ ભોગ. ॥૪૯॥

ત્રિગુની વિગત વિસ્તા ગુરુ માંભળો,
મનમનથી ઘેલ વિચારો.
પણી પછી વનસ્પતિ માંડી.
દ્રવ્ય કેવલીના જીવ છે ધારો.
એ ભોગ. ॥૫૦॥

તે જીવ જો ખાધામેં આવે તો,
તેની શ્રદ્ધા લેખે તેને પૂછીજે;
શું કહેતો દ્રવ્ય તીર્થંકર જમ્યા ધર્મ તો,
મર્યાથી કેટલો પાપ ગણી જે.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૧॥

ઓ ન્યાય સાંભળ સમજુ એમ વિચારે,
કુગુરુ એકતરફી વાત બતાવે;
લાભ દર્શાવે દ્રવ્યે જીન જમ્યાનો,
પણ દ્રવ્યે જીનહિસાની વાત છુપાવે.
ઓ ભોગ. ॥૫૨॥

વલી દ્રવ્યે તીર્થંકર જમાડયા જો ધર્મ,
તો શ્રેણિકને શ્રીકૃષ્ણની રાણી;
દ્રવ્યે તિર્થંકર હતા પતિ પોતાના,
તેહને જમાડયા દિસે આહાર પાણી.
ઓ ભોગ. ॥૫૩॥

પણ પતિ જમાડવાના કાર્યથી તો,
તીર્થંકર ગોત્ર બાંધ્યો નહિ કોય;
તો દ્રવ્યે તીર્થંકરનો જીવ જમ્યાથી,
પારણુમેં ધર્મ કિસી વિધ હોય.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૪॥

એમ ખોટી શ્રદ્ધા પગ પગ અટકે,
જબ જીન આજ્ઞા બાહિર ધર્મ બતાવે;
કુગુરૂ પાયા આડંબર માંડે,
તબ ત્યાગ મારગ ઓલખાવણી નાવે.
ઓ ભોગ મારગ. ॥૫૫॥

જબ ઢગવરીઓ ને આડંબરીઓ જમે,
સાધ શ્રાવક મિલ ખુબ ચલાવે;

તબ પજુસણાંમે પારણા સારૂ,
છકાય કુટા હોંસે પીવાયો.
એ ભોગ મારગ. ॥૫૬

પછે લીલોતરી આદીની થાયે પ્રભાવના,
તેહનાં છાપાં ખૂબ છપાવે;
જુવો સાધુ કેવા પ્રભાવશાળી,
એટલા એટલા માણસો આવે.
એ ભોગ મારગ. ॥૫૭

જબ નામના દેશ પ્રદેશોમાં ફેલે,
મહારાજ સાંભળ હર્ષિત થાવે;
પારણામે ધર્મ બનાવે છકાય કારણ,
આ અંદરનો ભેદતો વિરલા પાવે.
એ ભોગ મારગ. ॥૫૮॥

મહારાજ તો થયા નામથી ખુશ.
શ્રાવક ખુશ સન્દેશો સાંભળી ધર્મ;
બેઉ મિલ આડંબર ધર્મ ચલાયો,
પણ ત્યાગ ભોગરો ન ઓલખ્યો મર્મ.
એ ભોગ મારગ. ॥૫૯

ત્યાગ મારગ છે આત્મા વસ્તુ,
ભોગ મારગ પુદ્ગલ વ્યવહારે;
આતમ પુદ્ગલ સ્વરૂપ જુદા જુદા,
સમજ્યા વિના નહિ સમકિત આવે.
એ ભોગ મારગ ॥૬૦

ત્યાગ મારગને દેખી છે ધારક,
જૈન [illegible] ના [illegible] માને;
[illegible] ત્યાગ [illegible] ધર્મ ન [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] કહી [illegible]
[illegible] ત્યાગ મારગ ॥૬૧

સંવત ઇકોનિસ નિવાશી વર્ષે,
પોષ વદિ છઠ મંગલવારો,
પૂજ્યપ્રસાદે સૂરજ જોડી,
દાદર શાહેરે હર્ષ અપારો.
આ ત્યાગ વધારો છે મોક્ષનો મારગ ॥૬૨॥

ઇતિ પારણાની ઢાલ સંપૂર્ણ.

---:૦:---

દ્રવ્ય સાતા અને ભાવ સાતાની ઢાલ

શાતા આપ્યા શાતા થાવે. એમ કહે બહુ પ્રાણી;
તે શાતા કઇ સાંભલો ડાહ્યા, નહિ કરતા ખેંચાતાણી રે.
સમજુ શાતા અર્થ વિચારો.
પુદ્ગલ શાતાથી પ્રેમ કરી, જીવ શાતા કેમ વિસારો.
॥ રે સમજુ ॥ ૧

પુદ્ગલ શાતાતો સાજ્ય શરીરનો, તે આતમથી ભિન્ન જાણો;
પાંચ ઇંદ્રિના તેવીસ વિષય, પોષે તેહ પિછાણો રે.
॥ સમજુ ॥ ૨

જીવ શાતા કોઈ જીવ અજ્ઞાની, તેહને જ્ઞાન આપી કરે જ્ઞાની;
હિંસાદિક પાંચ આશ્રવ મુકાવે, ડુબતાને કાઢે તાણી રે.
॥ સમજુ ॥ ૩

પુદ્ગલ શાતા કરી પરસ્પર. એક એકને બહુ વારો;
અનંતીવાર જીવ થયો ભીખારી, અનંતીવાર શેઠ સારો રે.
॥ સમજુ ॥ ૪

ભીખારી ભીખ માંગવા કારણ, શેઠ તણે ઘેર આવે;
આતો રીત છે કાલ અનાદિની, પોતાની ગરજે પેલાપે જાવે રે.
॥ સમજુ ॥ ૫

ભીખારીને દુઃખીયો દેખી, શેઠ શાતા વપરાઈ;
પુદ્ગલ આપી પુદ્ગલ પોષ્યો, આ પુદ્ગલ શાતા કહેવાઈ રે.
॥ સમજુ ॥ ૬

દુનિયાની ભાગીદારીનો ધન, શેઠ ભીખારીને આપ્યો;
તેમાં નવાઈ શું કરી ભાઈ, એકએક શું સ્નેહ સ્થાપ્યો રે.
॥ સમજુ ॥ ૭

પુદ્ગલ શાતા સબંધ સઘળાથી, જીવ કિયો બહુ વારે;
પિંડભાવે આતમ શાતા કિયા વિન, નથી થયો કોઇનો ઉદ્ધાર રે.
॥ સમજુ ॥ ૮

જે *દુમકને ઉપદેશ દેઇને, હિંસાદિક છોડાવે;
જ્ઞાનદર્શન નિજ વસ્તુ આપે, આ શાતાથી શાતા થાવે રે.
॥ સમજુ ॥ ૯

ભાવે આતમ શાતાની ઓલખ કરશે તે નહિ અપરાધે;
પુદ્ગલ શાતાને જીવ શાતા કહેશે, તો ચિહુગતિ ગોથાં ખાશે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૦

પુદ્ગલ શાતા સંસારનો મારગ, તેહને મોહમતવાળા વખાણે;
ધર્મ સંબંધ છે આતમા સાથે, પરમારથ વિરલા જાણે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૧

પુદ્ગલ જીવનો પરિચય અનાદિ, જુદા સમજ્યાથી સમકિત આવે;
ને આદિ અંત તે સમજાવ્યા, બોધ બીજ નહિ પાવે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૨

વંદુ નિરાંત જિનરાજ મંદિરે, ગુરુ નરસી કેશવાએ;
પૂજ્ય [illegible] [illegible] બાપ માતા [illegible] વિચારે રે.
॥ સમજુ ॥ ૧૩

(સંપૂર્ણ)

* દુમક - [illegible]

સાધુ કે આચાર કી ઢાલાં

॥ ઢાલ પહલી ॥

(ભવિયણ જોવો રે હૃદય વિમાસી એદેશી)

આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે તિણને,
નિશ્ચય કહ્યા અણાચારી।
દશવૈકાલિક રે તીજે અધ્યયને,
શંકા મ આણો લિગારી રે॥
ભવિયણ જોયજ્યો હૃદય વિમાસી ॥૧॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે તિણને,
ભિષ્ટ કહ્યા ભગવાન।
દશવૈકાલિક રે છઠ્ઠે અધ્યયને,
નિરણો કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે તિણને,
નર્કગામી કહ્યા ભગવાન।
ઉત્તરાધ્યયન રે વીસમેં અધ્યયને,
નિરણો કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૩ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે,
નિઝરા છઠી ગ્રન બાંધ્યા જાણ।
આચારાંગ રે દુજે અધ્યયને,
હૃદય કરો પિછાણ રે ॥ ભ. ॥ ૪ ॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે,
નિગ્રંથ હૈ મોટી ખોટ।
આચારાંગે પદિલે શ્રુત ખંધે,
કદ દિયા જિનરાજ ચોટ રે ॥ ભ. ॥ ૫ ॥

આધાકરમી ઉદેશિક ભોગવે અધોગત જીવ,
વલી કહ્યા છે અનન્ત સંસારી ।
ભગવતી રે પહલે શતક રે નવમેં ઉદેશે,
તિહાં બહુલ કિયા વિસ્તારી રે ॥ ભ. ॥ ૬ ॥
આધાકરમી ઉદેશિક ભોગવે તિણને,
કહ્યા મહી ને ભેખધારી ।
દોય પક્ષ રા સેવનહાર કહ્યા છે,
સૂયગડાંગ દૂજા શ્રુત ખંધ મંઝારી રે ॥ ભ. ॥ ૭ ॥
આધાકરમી ઉદેશિક એકવાર ભોગવે તિણને,
ચૌમાસી પ્રાયશ્ચિત કહ્યો ।
સદા નિતરો નિત ઠેક સ્યૂં ભોગવ,
તિણને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ કેહલો રે ॥ ભ. ॥ ૮ ॥
આધાકરમી ઉદેશિક ભોગવે તિણ ને,
સબલો દોષણ લાગે ।
સદા નિતરો નિત ઠેક સ્યૂં ભોગવે
તિણને પ્રાયશ્ચિત રો કાંઈ પાગ રે ॥ ભ. ॥ ૯ ॥
સાધુ કાજે વડ નીપે જાડે,
રૂડી મોકરી કરે કાઢી ।
અનેક જગ જીવાં ને મારે ત્યાંરી,
વિકલાં રી ગત હોગે માઠી રે ॥ ભ ॥ ૧૦ ॥
અનેક જગ જીવાં ને મારે,
જીવાં પર કરે કાઢી ।
[illegible] કાજે [illegible] મારે
[illegible] રે ॥ ભ ॥ ૧૧ ॥
[illegible] નીપી [illegible],
[illegible] ।

કહ્યો દશા શ્રુત ખંધ સુત્ર મેં
તે પિણ વિકલાં ને ખબર ન કાંય રે ॥ ભ.॥૧૨॥
ચીગટરો તિણુખો નાખે જઠે,
કિડિયાં લાખાં ગમે આવે।
ઘર નીપૈ દડ રુખૈ જઠૈ,
કિડિયાં લાખાં ગમે મર જાવૈ રે ॥ ભ. ॥૧૩॥
પોતી કર્મ દોષ સેવૈ તિણુને,
કહ્યા ગૃહસ્થી ને ભેષધારી।
દોય પક્ષરા સેવનહારા કહ્યા છે,
સૂયગડાંગ દૂજા શ્રુત ખંધ મંઝારી રે ॥ ભ. ॥૧૪॥
પોતી કર્મ દોષમેં આધાકરમી,
દોષ વિશેષ છે ભારો।
સદા નિતરો નિત આધાકરમી દોષ સેવૈ છે,
તે નિશ્ચય નહીં અણુગારો રે ॥ ભ. ॥૧૫॥
આધાકરમી સ્થાનક સેવૈ ઉઘાડું,
વલિ સાધૂ બાજે અનાખી।
મહામોહની કર્મ બાંધે છે,
દશા શ્રુત ખન્ધ સુત્ર છે સાખી રે ॥ ભ. ॥૧૬॥
આધાકરમી સ્થાનક સેવૈ ઉઘાડું,
પૂછયાથી પાધરું બોલણું નહીં આવે।
જિમ બોલ્યાંથી મહામોહની કર્મ બંધાય,
કૂડ કપટથી કામ ચલાવે રે ॥ ભ. ॥૧૭॥
આધાકરમી સ્થાનક સેવૈ ઉઘાડું,
પૂછયાથી બોલે કૂડ।
ત્યાંરા શ્રાવક ત્યાંરી સાખ પૂરે છે,
તે ગધ વહતી રે પૂર રે ॥ ભ. ॥૧૮॥

આધાકરમી સ્થાનક સેવે ઉઘાડું,
વલી ઝૂઠ બોલે જાણ જાણ।
ત્યાંરા જેસાઈ સ્વામી તેસાજ સેવક,
નિકલ ગયા જાબક દાણ રે ॥ ભ. ॥ ૧૯॥
કેઇક શ્રાવક ત્યાંરા ભારી કર્મા,
ઝૂઠ બોલતાં ન કરે સિગાર।
આધાકરમી ને નિર્દોષ કહે છે,
તે ડૂબ ગયા કાલીધાર રે ॥ ભ ॥ ૨૦॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે નિગ્રંને,
સાધ સરધે તે મિથ્યાતી।
સૂયગડાંગ રે દશ મેં સાચું કહ્યો છે અર્થ,
મુંહડે તણી મતિ જાણ્યા આતી રે ॥ ભ. ॥ ૨૧॥
આધાકરમી ઉદ્દેશિક ભોગવે,
તે છે ભારી કરમાં।
શુદ્ધ બુદ્ધ બાહિરા જીવ અજ્ઞાની,
કેમ પામે શ્રી જિન ધરમાં રે ॥ ભ. ॥ ૨૨॥
આધાકરમી દોષ સૂતર મેં બતાયો,
સુત્ર મેં દોષ અનેક।
પ્રાસુક લિયાં દોષ કહ્યું,
તે શુજ્યા આચારવિવેક રે ॥ ભ. ॥ ૨૩॥
પ્રાશુક લિયાં ભોગવે નિગ્રંને,
નિશ્ચય કહ્યા અણાચારી।
દશવૈકાલિક કે તીજે અધ્યયને,
ગોતમ મ ભાખ્યા વિચારી રે ॥ ભ. ॥ ૨૪॥
ઉદ્દેશિક લિયાં ભોગવે નિગ્રંને,
જિને કહ્યા અનાચાર।

દશવૈકાલિક રે છઠ્ઠે અધ્યયને
નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૫ ॥
મોલરો લિયો ભોગવે તિણને,
નર્કગામી કહ્યા ભગવાન।
ઉત્તરાધ્યયન રે વીસમેં અધ્યયને,
નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૨૬ ॥
મોલરો લિયો ભોગવે,
તિણમેં છે મોટી ખોડ।
આચારાંગે પહલે શ્રુત ખંધે,
કહ્ય દિયા ભગવન્તે ચોર રે ॥ ભ. ॥ ૨૭ ॥
મોલરો લિયો ભોગવે તિણરા,
સુમત ગુપ્ત મહાવ્રત ભાગા।
નિશીથ રે ઉગણીસમેં ઉદ્દેશે,
કહ્યા વ્રત વિહૂણા નાગા રે ॥ ભ. ॥ ૨૮
મોલરો લિયો એક વાર ભોગવે,
તિણને ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત કહ્યો।
સદા નિતરો નિત લેઇ સ્યૂં ભોગવે તિણને
પ્રાયશ્ચિત રો કાંઇ કેહણો રે ॥ ભ. ॥ ૨૯ ॥
મોલરો લિયો ભોગવે તિણને,
સબલો દોષણ લાગે।
સદા નિતરો નિત લેઇ સ્યું ભોગવે,
તિણને પ્રાયશ્ચિતરો કાંઇ થાગ રે ॥ ભ ॥ ૩૦ ॥
મોલરો લિયો દોષ સુત્ર સ્યું બતાઈ,
સૂત્ર મેં દોષ અનેક।
નિત પિણ્ડ રો દોષ કહૂં છું,
સુણજ્યો આણ વિવેક રે ॥ ભ. ॥ ૩૧ ॥

નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
　　　　તિણને નિશ્ચય કહ્યા અણાચારી ।
દશવૈકાલિક રે તીજે અધ્યયને,
　　　　શંકા મ જાણો લિગારી રે ॥ ભ. ॥ ૩૨ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
　　　　તિણને ભ્રષ્ટ કહ્યા ભગવાન ।
દશવૈકાલિક રે છઠે અધ્યયને,
　　　　જોય કરો પિછાણ રે ॥ ભ ॥ ૩૩ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
　　　　તિણને નર્કગામી કહ્યા ભગવાન ।
દશવૈકાલિક રે છઠે અધ્યયને
　　　　નિરણય કરો બુદ્ધિમાન રે ॥ ભ. ॥ ૩૪ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
　　　　તિણ મેં છે મોટી ખોટ ।
આચારાંગ પહલે શ્રુત ખંધે
　　　　કહ દિયા ભગવન્તે ચોટ રે ॥ ભ. ॥ ૩૫ ॥
નિત રો નિત એકણ ઘરકો વહિરે એક વાર,
　　　　તિણને ચોમાસી પ્રાયશ્ચિત દેણા ।
આ નિતગે નિત કેઇ સૂ વહિરે તિણને,
　　　　પ્રાયશ્ચિત તો કાંઈ કેહણા રે ॥ ભ. ॥ ૩૬ ॥
નિતરો નિત એકણ ઘર કો વહિરે,
　　　　તિણને [illegible] લાગે ।
આ નિત રો [illegible] સૂ વહિરે,
　　　　તિણને પ્રાયશ્ચિત તો કાંઈ [illegible] રે ॥ ભ. ॥ ૩૭ ॥
[illegible] નિત રો નિત વહિરે,
　　　　[illegible]

પૂછયાંથી પાધરા નહીં બોલે,
ઝૂઠ બોલે વિવિધ પ્રકાર રે ॥ બ. ॥ ૩૮ ॥
આગલ ભેખધારી નિત રો નિત વહિરે,
એકણ ઘર કો આહાર પાણી ।
પૂછયાં થકી પાધરા નહીં બોલે,
ઝૂઠ બોલે જાણ જાણી રે ॥ બ. ॥ ૩૯ ॥
આહાર તણો સંભોગ ન તોડયા,
તે પિણ ખાવા ને કાજે ।
એમ માંડલે રા આહાર જુવા જુવા કરે છે,
નિર્લજ્જત મૂલ ન લાજે રે ॥ બ. ॥ ૪૦ ॥

॥ ઢાલ દૂજી ॥

(રે મુનિવર જીવ દયા પ્રતિપાલો એ દેશી)

આધાકરમી સ્થાનક માહે સાધ રેવે તો,
પેહલોઈ મહાવ્રત ભાંગો ।
દયા રહિત કહો સૂત્ર ભગવતી મેં
અનન્તા જનમ મરણકરણી આગો રે ॥
મુનિવર જીવ દયા પ્રત પાલો ॥ એ આંકડી ॥ ૧ ॥
સર્વ સાવજ રા ત્યાગ કેવે તો,
દૂજોઈ મહાવ્રત ભાંગો ।
જે જીવ કેવે સ્થાનક મ્હારે કાજ ન કીધા તો,
કપટ સહિત ઝૂઠ લાગો રે ॥ મુ. ॥ ૨ ॥
જે જીવ મુઆ ત્યાંરો શરીર ન આપે તો,
અદત્ત ઉણ જીવાં રી લાગી ।
આજ્ઞા લોપી શ્રી અરિહન્ત દેવની,
તિજુરવું તીજો મહાવ્રત ભાંગો

થાનક ને આપણા કરિ રાખે,
મમતા રહે નિત લાગી।
મઠ વાસી મઠ માંહે વસે જ્યું
પાંચમેં મહાવ્રત ગયા ભાગી રે ॥ મુ ॥૪॥
ચોથા ને છઠ્ઠો તે તો કિણ વિધ ભાગ્યા,
આચાર કુશીલિયા ને લેખે।
એહવા ભાગલ ફિરે સાધાં ને ભેષ મેં,
તિણને બુદ્ધિવન્ત જ્ઞાન સ્યૂં દેખે રે ॥ મુ. ॥૫
એક કાય હણ્યાં સ્યૂં ઉત્કૃષ્ટ ભાંગે,
હિન્સા છઃ કાય રી લાગી।
એક વ્રત ભાંગ્યા સ્યૂં ઉત્કૃષ્ટ ભાંગે,
વ્રત છઊં ગયા ભાગી રે ॥ મુ. ॥૬॥
દોષ સ્યું તો દોષ મોટા મોટા સેવૈ,
સાધાંરા ભેષ મઝારો।
તે ચતુર વિચક્ષણ જાણ લુંશે તે,
યાંને કેમ સરધે અણગારો રે ॥ મુ. ॥૭॥
દોષ બેનાલીસ કહ્યા સૂત્રમાં,
બાવન કહ્યા અણાચારો।
એ દોષ સેવ્યાં સેવાયાં,
મહાવ્રત મેં પડે બિગાડો રે ॥ મુ ॥૮॥
આચારાંગ રે બીજે અધ્યયને,
છઠો ઉદ્દેશે નિહાળો।
[illegible] દિયે [illegible]
[illegible]
[illegible] રે ॥ મુ ॥૯॥
[illegible]
[illegible]

આપસ મેં છઃ કાય જીવાં ને,
સાની કરિ જીવને કાંઈ મરાવો રે ॥ સુ. ॥ ૧૦ ॥
સ્થાનક કરાવતા ને ધર્મ કહી ને,
ભોલાને મન ભરમાવો ।
આપ રહેવા ને જગ્યાં કારણે,
જીવાં ને કાંઈ મરાવો રે ॥ સુ. ॥ ૧૧ ॥
સાધુ કાજે જીવ હણે ત્યારે,
હોસે ભૂંડે સ્યૂં ભૂણ્ડો ।
જે સાધુ ઉણજગ્યાં મેં રહસી તો,
સાધપણો તિણ રો બૂડો રે ॥ સુ. ॥ ૧૨ ॥
જિણ સ્થાનક નિમિતે ગ્રન્થ દિયો તિણને,
ઉત્તરા જીવાં રો ઉણને પાપો ।
ધર્મ જાણે તો પાપ અઢારમાં,
હોસે ઘણો સન્તાપો રે ॥ સુ. ॥ ૧૩ ॥
સાધુ કાજે દડ નીપે છપરા છાવે,
જીવ અનેક વિધ મારે ।
આપ હુએ વલી વર્ધે જીવા સ્યૂ,
ગુરાં રો જનમ બિગારે રે ॥ સુ. ॥ ૧૪ ॥
યે ધર્મ ઠિકાણે જીવ હણો તો,
દયા કિસી હોર પાલો ।
કુગુરાં એ ભરમાયા તુમને
કાંઈ લગાવો કાલો રે ॥ સુ. ॥ ૧૫ ॥
રાત અન્ધારી ને જીવ ન સૂઝે તો,
આણ મન જરો વિચારો ।
છઃકાય રા પીયર બાજે તો,
હાથ સ્યૂ જીવ મત મારો રે ॥ સુ. ॥ ૧૬ ॥

જો થાંને સાચી સીખ ન લાગે,
        તો મત લેવો સાધવિયાં રો શરણો।
સાધાં ને રહણો દ્વાર ઉઘાડે,
        સાધવિયાં રે ચાલ્યો છે જાણો રે ॥ મુ. ॥ ૧૭॥
ગૃહસ્થ સાથે મેલો સંદેશા,
        જબ મારી જાવૈ છઃકાયો।
વો જોયાં વિના બેવૈ મારગ મેં,
        એહવો મત કરો અન્યાયો રે ॥ મુ. ॥ ૧૮॥
એ સાધપણો થાં સ્યું પલતો ન દીસે તો,
        શ્રાવક નામ ધરાવો।
શક્તિ સારૂ વ્રત ચોખા પાલો,
        દોવળ્ મતિ લગાવો રે ॥ મુ. ॥ ૧૯॥
આચાર થાં સ્યું પલતો ન દીસે તો,
        ઓરાં રે માથે મતિ ન્હાખો।
ભગવન્ત ના કેવળ વચન બાલો,
        તો જૂઠ બોલતા કયું ન શંકો રે ॥ મુ. ॥ ૨૦॥
વ્રત વિહુણા સાધુ આવે,
        પંક હી સાક્ષી મેં પુજાવે।
ગલે આદક જ્યું બિના આવે,
        એઃ માને અમરજ આવે રે ॥ મુ ॥ ૨૧॥
વ્યવહાર આચાર માંહી તે,
        જેને કેમ કહરાવે।
નિશ્ચય માંહી એ ધર્મ થાપે તે,
        [illegible] ન [illegible] રે ॥ મુ ॥ ૨૨॥
[illegible] જિન ને [illegible] જિન [illegible],
        [illegible]।

તિણ ને તો આગલે રી શ્રદ્ધા રે લેખે,
એકન્ત પાપ બતાવૈ રે ॥ મુ. ॥ ૨૩ ॥
ચૌથે દિન આરમ્ભ કરી ને,
છઃકાય હણીને જીમાયો।
તિણ મેં મિશ્ર ધર્મ પરૂપો તો
ઓ કિણ વિધ મિલસે ન્યાયો રે ॥ મુ. ॥ ૨૪ ॥
તેલા કૈરે તેહને પાણી પાયાં,
એકન્ત પાપ બતાવૈ।
ચૌથે દિન આરમ્ભ કરીને જીમાવૈ,
તિણ મેં મિશ્ર કિહાંથી થાવૈ રે ॥ મુ. ॥ ૨૫ ॥
મિશ્ર માહેં ધર્મ કેવૈ તિણ રી સરધા રે લેખે,
ઓ ઘણો સલ કહવાયો।
હિન્સા માહેં ધર્મ થાપો તો
સૂત્ર સામો જોવો રે ॥ મુ. ॥ ૨૬ ॥
અર્થ અનથે ને ધર્મ રે કાજે,
જીવ હણે મન્દ બુદ્ધિ।
ધર્મ કાજે જીવ હણે ત્યાંરી,
શ્રદ્ધા ઉન્ધી રયૂં ઉન્ધી રે ॥ મુ. ॥ ૨૭ ॥
સમુચય આચાર સાધુ રો બતાયો,
તિણ મેં રાગ દ્વેષ મતિ આણો।
એ વચન સુણ સુણ હિયે વિમારો,
મત કરો ખાંચા તાણો રે ॥ મુ. ॥ ૨૮ ॥
પ્રીત પુરાણી થી થાં સ્યૂં પહલી,
તિણ સ્યું ભિન ભિન કર સમઝાઊં।
જે થારે મન મેં શંકા હુવૈ તો,
સૂત્ર કાઢી બતાઉં રે ॥ મુ. ॥ ૨૯ ॥

સંવત અઢારેં વરસ તેત્રીસે,
મેડતા શહર મઝારે।
વૈશાખ વદી દશમ દિન થાં ને,
સીખ દીની હિતકારે રે ॥ સુ. ॥૩૭॥

॥ દોહા ॥

પહિલા અરિહન્ત ને નમૂં, જ્યાં સાર્યા આતમ કામ।
વલે વિશેષે વીર ને, તે શાસણ નાયક સ્વામ ॥૧॥
તિણ કારજ સાઝી આપણા, પહુન્તા છે નિરવાણ।
સિદ્ધા ને વન્દણા કરૂં, જ્યાં મેટ્યા આવણ જાણ ॥૨॥
આચારજ સહુ સારસા, ગુણ રતના રી ખાણ।
ઉપાધ્યાય ને સરવ સાધુજી, એ પાંચૂ પદ વખાણ ॥૩॥
વાંદીજે નિત તેહને, નીચા શીશ નમાય।
ગુણ ઓલખ વન્દણા કરો, જ્યું ભવ ભવરા દુઃખ જાય ॥૪॥
સુગુરુ કુગુરુ દોનૂ તણી, ગુણ વિના ખબર ન કાય।
પ્રથમ કુગુરને ઓલખો, ગુંણા સૂતર રો ન્યાય ॥૫॥
સૂતર સાખ દિયાં વિના, લોક ન માને વાત।
સાંભલ ને નર નારિયાં, છોડો મૂલ મિથ્યાત ॥૬॥
કેવલી અરિહન્ત અનન્ત છે, તે પુરા કેમ કહાય।
[illegible] મા પરગટ કહી, તે ગુરુજ્યો વિન [illegible] ॥૭॥

॥ ઢાલ ત્રીજી ॥

(દેશી [illegible])
[illegible]
[illegible]

કહતાં છેહ ન આવૈ તિણ રો,
દમ ભાખ્યો ભગવન્તજી।
સાધુ મત જાણો ઇણ ચલગત સૂં ॥ ૧ ॥

આધાકરમી થાનક મેં રહે તો,
પડયો ચારિત મેં ભેદજી।
નિશીથ રે દશમેં ઉદ્દેશે,
ચાર માસ રો છેદજી ॥ સા. ॥ ૨ ॥

અઠારે ઠાણા કહ્યા જૂવા જૂવા,
એક વિરાધૈ કોયજી।
બાળ કહ્યો શ્રી વીર જિણેશ્વર,
સાધ મ જાણો સોયજી ॥ સા. ॥ ૩ ॥

આહાર સેજ્યા ને વસતર પાતર,
અસુધ લિયાં નહીં સન્તજી।
દશવૈકાલિક છઠે અધ્યયને,
ભીષ્ટ કહ્યો ભગવન્તજી ॥ સા. ॥ ૪ ॥

અચિત વસ્તુ ને મોલ લિરાવૈ,
તો સુમત ગુપત હુવે ખણ્ડજી।
મહાવરત પાંચૂં હી ભાગે,
તિણ રો ચૌમાસી દંડજી ॥ સા. ॥ ૫ ॥

એ તો ભાવ નિશીથ મેં ચાલ્યા,
ઉગણીસમેં ઉદ્દેશાજી।
સુધ સાધુ વિણ મુઝ સુઝાવૈ,
સૂત્રની ઊઠી દેશાજી ॥ સા. ॥ ૬ ॥

પુસ્તક પાનરા ઉપાસરાદિક,
લિવરાવૈ સે લે નામજી।
આણા બાહ્ય કહી મોલ બનાવૈ,
કરે સ્વરૂપ રો કામજી ॥ સા. ॥ ૭ ॥

આહક ને તો કહ્યો કહીજે,
કુગુરુ નીચ દલાલજી ।
વેચણવાલો કહ્યો વાણીયો
તીનાં રો એક હવાલજી ।
ક્રય વિક્રયમેં વરતૈ તે તો.
મહા દોષ છે એહજી ।
પેંતીસમાં ઉત્તરાધ્યયન મેં,
સાધુ ન કહ્યો તેહજી ।
નિત કો વહિરૈ એકજ ઘર કો,
ચ્યારાં મેં એક આહારજી ।
દશવૈકાલિક તીજ અધ્યયને,
સાધુને કહ્યો અણાચારજી ॥
જે લાવે નિત ધોવણ પાણી.
તિણ લોપ્યો સુતર રો ન્યાય
અનલાધાં બોલે નહી મૃષા,
કપટ કરે છિપાયજી ॥
નહિ કલ્પે તે વસ્ત્ર વહિરે,
તિણ મેં મોટી ખોટજી ।
આચારાંગ પહિલે શ્રુતખંધે.
કહિ દિયા ભગવન્ત [illegible]જી ॥
[illegible] [illegible] નો [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] નહીં [illegible]જી ।
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
તે નિશ્ચય નહીં [illegible]જી ॥
[illegible] [illegible] નહીં [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]જી ।

ગૃહસ્થ ઉઘાડને આહાર વહિરાવૈ,
જદ કરૈ અણહુન્તા ફેનજી ॥ સા. ॥ ૧૪ ॥
સાધવિયાં ને જડણો ચાલ્યો.
તિણ રી મ કરો તાણજી ।
યાં લારે કોઈ સાધુ જડે તો.
ભાગલ રા અહનાણજી ॥ સા. ॥ ૧૫ ॥

મન કરને જો જડણો વંછે,
તિણ નહીં જાણી પરપીડજી ।
પૈંતીસમાં ઉત્તરાધ્યયનમેં.
વરજ ગયા મહાવીરજી ॥ સા. ॥ ૧૬ ॥

પરનિન્દા મેં રાતા માતા,
ચિત્ત મેં નહીં સંતોપજી ।
વીર કહ્યો દશમાં અગમાંહે.
તિણ મં તેરે દોપજી ॥ સા. ॥ ૧૭ ॥

કહે દીક્ષા લે તો મો આગલ લીજૈ,
ઔર કનૈ દે ટાલજી ।
કુગુરુ એહવા સુસ કરાવૈ,
આ ચોડે ઊંધી ચાલજી ॥ સા. ॥ ૧૮ ॥

કણ બંધા થી મમતા લાગે,
ગૃહસ્થ મૂં બેલપ થાવજી ।
નિશીથ ર ચાથે ઉદ્દેશે.
દં કહ્યો જિનરાયજી ॥ સા. ॥ ૧૯ ॥

જિમણવારમેં વહિરણ જાવૈ,
આ સાધાંરી નહીં રીતજી ।
વરજ્યો આચારાંગ બૃહત્કલ્પ મેં
વલી ઉત્તરાધ્યયન નિશીથજી ॥ સા. ॥ ૨૦ ॥

આલસ નહીં આરા મેં જાતાં,
બેઠી પાંત વિશેષજી।
સરસ આહાર લ્યાવે ભર પાતરાં,
જ્યાં લજ્યા છોડી લે ભેષજી ॥ સા. ॥ ૨૧
ચેલા કરણ રી ચલગત ઊન્ધી,
ચાલા બહોત ચલાયજી।
લિયાં ફિરે ગૃહસ્થ ને સાથે,
રોકડ દામ દિરાયજી ॥ સા. ॥ ૨૨
વિવેક વિકલ ને સાંગ પહિરાવે
બેસા કરે આહારજી।
આમ્નિરિ મેં જાય વંદાવે
ફિર ફિર હુવે ખુવારજી ॥ સા. ૨૩
અજોગ ને દીક્ષા દીધી તે,
ભગવન્તની આજ્ઞા બારજી।
નિશીથ રો દંડ મૂલ ન માને,
તે ચિલ હુવા વિકરાલજી ॥ સા. ॥ ૨૪
[illegible] પાસેથાં પુસ્તક રાખે,
તે જમે જ્યાં રાં [illegible]।
[illegible] કુંથવા ઉપજે [illegible]
[illegible] આંખી બાકી પાવજી ॥ સા. ॥ ૨૫
[illegible] ઘરમ ૭ માસ નિકલિયાં.
તે પહિરે વસ્ત્ર હુવે [illegible]।
[illegible] નિત્ય [illegible] નિત્ય [illegible],
[illegible] માસ [illegible] ॥ સા. ॥ ૨૬
[illegible]
[illegible] હુવે [illegible]।

તિણ ને સાધુ કિમ સરધીજે,
લાગો જોગને રોગજી ॥ સા. ॥ ૨૭ ॥
સમાચાર વિવરાસુધ કહી કહી,
સાની કર ગૃહસ્થ બોલાયજી।
કાગદ લિખાવૈ કરી આમના,
પર હાથ દેવૈ ચલાયજી ॥ સા. ॥ ૨૮ ॥
આવણ જાવણ બેસણ ઉઠણરી,
જાયગા દેવૈ બતાયજી।
ઇત્યાદિક સાધુ કહે ગૃહસ્થ ને,
તો બેહૂં બરાબર થાયજી ॥ સા. ॥ ૨૯ ॥
ગૃહસ્થને દેવૈ નાટ પાતરાં.
પૂઠાં પરત વિશેષજી।
રજોહરણા ને પૂંજણી દેવૈ,
તે ભિષ્ટ હુવા લેઈ ભેખજી ॥ સા. ॥ ૩૦ ॥
પુછે તો કહે પરક દિયા મેં,
કૂડ કપટ મન માંહિજી।
કામ પડે જબ જાય ઉરાલે,
ન મિટી અન્તર ચાહિજી ॥ સા. ॥ ૩૧ ॥
કહે પરસ્યાં ગૃહસ્થ ને દેઈ
બોલે બોલ અન્યાયજી।
કહ્યો આચારાંગ ઉત્તરાધ્યયન મેં,
સાધુ પરહે એકન્ત ન્યાયજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥
કરે ગૃહસ્થ મું સાલા બારલા
પંડિત નામ ધરાયજી।
પૂરી પડી સગલાં વસ્તાં રી,
ભેર લે ભૂલા જાયજી ॥ સા. ॥ ૩૩ ॥

થોડી ઉપધિ ગૃહસ્થને દીધાં.
વરત રહે નહીં એકજી।
ચૌમાસી ૮૮ નિશીથ મેં ગુંથ્યો,
તિણ છોડી જીન ધર્મ ટેકજી ॥ સા. ॥ ૩૪॥

વિન આંકુસ જિમ હાથી ચાલે.
ઘોડા વિગર લગામજી।
એહવી ચાલ કુગુરાં રી જાણો.
કહવાને સાધુ નામજી ॥ સા. ॥ ૩૫॥

અનુકંપા નહીં છહું પાન ની
ગુણ વિન કહે અમે સાધજી।
આ ચરચા અનુયોગ દુવારમેં,
વિરલા પરમારથ લાધજી ॥ સા. ॥ ૩૬॥

કહ્યો આચારાંગ ઉત્તરાધ્યેન મેં.
સાધુ કરે ચાલતાં વાતજી।
ઊંચી નિરખી દિષ્ટિ જોવે.
તો હુવે છકાય રી ઘાતજી ॥ સા. ॥ ૩૭॥

સરસ આહાર લે વિન મરયાદા,
તો વધે ઇન્દ્રીરી સોધજી।
[illegible] ભક્તિ પરકાશ કરે ઘણું.
કુગુરુ આવા ધામજી ॥ સા. ॥ ૩૮॥

[illegible] ઉતારતા આવે.
[illegible] થાવર આવાં [illegible]જી।
[illegible] સુનવ ઉપરાં વિન આવે.
તે [illegible] ॥ સા. ॥ ૩૯॥

[illegible]
[illegible]

ઇધકા રાખૈ દાય પુર ઉંડે,
વલે બોલૈ મૃષાવાયજી ॥ સા. ॥ ૪૦ ॥,
રૂષ્ટપુષ્ટ કર માંસ વધારે,
કરે વિગૈરા પૂરજી।
આહાં પરિણામાં નારયાં નિરખૈ,
તો સાધુપણા થી દૂરજી ॥ સા. ॥ ૪૧ ॥
ઉપગણ જો અધિકાં રાખૈ
તિણ મોટા કિયા અન્યાયજી।
નિશીથ રે સોલમેં ઉદ્દેશે,
ચોમાસી ચારિત જાયજી ॥ સા. ॥ ૪૨ ॥
મૂરખ ને ગુરુ એહવા મિલિયા,
તે લેઈ ડુબસી લારજી।
સાચો મારગ સાધુ બતાવૈ,
તો લડવા ને હુવે ત્યારજી ॥ સા. ॥ ૪૩ ॥
એહવા ગુરુ સાચા કરી માને,
તે અન્ધ અજ્ઞાની બાળજી।
ફેરા પડે ઉત્કૃષ્ટા તિણ મેં,
રુલે અનન્તો કાલજી ॥ સા. ॥ ૪૪ ॥
હલુકરમી જીવ ન્યાય મેળ હરે,
કરે ભારી કર્મા દ્વેષજી।
મૂતર રો ન્યાય નિન્દા કર જાને,
તો કુમેં વસે વિશેષજી ॥ સા. ॥ ૪૫ ॥

॥ દોહા ॥

ભેખ પહર્યો ભગવાન રો, સાધુ નામ ધરાય।
આચાર મેં ઢીલા ઘણા, તે કહો કઠે લગ જાય ॥૧॥

ત્યાંને વાંદે ગુરુ જાણને, વલે કૂડી કરે પખપાત।
ત્યાંરે જૂઠા ને સાચા કરણ ખપે, ત્યાંરે મોટો શાલ મિથ્યાત॥

કુગુરુ તણા પગ વાંદને, આગે બૂડા જીવ અનન્ત।
વલે બૂડે ને બૂડસી ઘણા, ત્યાંરો કહતાં ન આવે અન્ત।

સાધ મારગ છે સાંકડો તિણમેં ન ચાલે પોલ।
આગાર નહીં ત્યારે પાપરો, ત્યાં વરત કિયા નવકોટ॥૪॥

ભેખધારી ભાગલ ઘણાં, ત્યાંસૂં પલે નહીં આચાર।
કુણ કુણ અકારજ કર રહ્યા, તે સુણજ્યો વિસતાર॥૫॥

॥ ઢાલ ચોથી ॥

(આજ જીવ જિમરાં ગુણ આદર એ દેશી)

કુગુરુ તણા ચરિત ગાવા કરું,
સૂત્રની દેઈ સાખજી।
ભેખધારી આજ ઘણા બેઠા છે ત્યાં
શ્રીવીર ગયા છે ભાખજી॥
સાધ મત [illegible] ॥૧॥

[illegible]

જાણ જાણને સાધુ બહિરે,
તિણ લોપ દિયો આચારજી।
તે પ્રત્યક્ષ સાહમો આણ્યો લેવૈ,
ત્યાંને કિમ કહિજે અણગારજી ॥ સા. ॥ ૪ ॥
એ અણાચાર ઉઘાડી સેવૈ,
જે સાહમો આણ્યો લે આહારજી।
દશવૈકાલિક તીજૈ અધ્યયને,
કોઈ જોવો આંખ ઉઘારજી ॥ સા. ॥ ૫ ॥
સાધ સાધવી હલે માત્રે,
એકણ દરવાજે જાયજી।
વીર વચન સું ઉલટા પડિયા,
ચવડે કરે અન્યાયજી ॥ સા. ॥ ૬ ॥
ગાંવ નગર પુર પાટણ પાડા,
તિહ્રરો હુવૈ એક નિકાલજી।
તિહાં સાધ સાધવી નહીં રહૈ ભેલા
આ બાંધી ભગવન્ત પાલજી ॥ સા. ॥ ૭ ॥
એકણ દરવાજે સાધ સાધવી,
જાવૈ નગરી બારજી।
તો અપ્રતીત ઉઠે લોકાં મેં,
કોઈ વચન ભાંગે હુવૈ ખુવારજી ॥ સા. ॥ ૮ ॥
જુદા જુદા નિકાલ છૈ તો પિણ
કોઈ જાવૈ એકણ દરવાજે।
પિણ દરદ ન માનૈ કિણહી
વલે ન માનૈ મન મેં લાજજી ॥ સા. ॥ ૯ ॥
એક નિકાલ તિહાં રહિણોઈ વરજ્યો,
તો કિમ જાવે એકણ દુવારજી।

એ બૃહત્‌કલ્પ રૈ પહિલે ઉદ્દેશ,
તે બુધવન્ત કરો વિચારજી ॥૪॥
ગૃહસ્થને ઘર જાય ગોચરી,
જો જડિયો દેખૈ દુવારજી।
તિહાં સુધ સાધુ તો ફિર જાય પાછા,
ભાગલ જાવૈ ખોલ કિવારજી ॥૫॥
કેઈ ભેખધારી રે એહવી સરધા
જો જડિયો દેખૈ દુવારજી।
તો ધણી તણી આગન્યા લેઈ ને
માંહિ જાવૈ ખોલ કિવારજી ॥૬॥
હાથ સૂં સાધ કિવાર ઉઘાડે.
માંહિ જાવૈ વહિરણ ને આહારજી।
દુસટી ઢીલા કરે પરૂપણા,
તે વિકલ હુવા વિકરાલજી ॥૭॥
કિવાર ઉઘાડી ને આહાર વહિરણ રો,
મૂલ ન ગરપે પાપજી।
કદા ન ગયા તો પણ ગયા સરીખા,
આ કર રાખી છે થાપજી ॥૮॥
કિવાર ઉઘાડ ને વહિરણ ને જાવૈ,
તો હિંસા છવાં રી થાયજી।
તે આવસગ સૂતર માંહે વરજયો,
ચોથા અધ્યયન રે માંયજી ॥૯॥
ચાંત નગર બારે ઉતરિયો,
કારણ પખવાળો નહિજી।
જો સાધુ રાત રહે નિત હાંસે,
તે નહીં જિન આગ્યા માંહિજી॥

એક રાત રહે કટક મેં તિણ ને
ચ્યાર માસ રો છેદજી।
એ બૃહતકલ્પ રે તીજે ઉદ્દેસૈ,
તે સુણ સુણ મ કરો ખેદજી ॥ સા. ॥ ૧૭ ॥
ઇસડા દોષ જાણી ને સેવે,
તિણ છોડી જીણ ધર્મ રીતજી।
એહવા ભિષ્ટ આચારી આગલ
ત્યાંરી કુણ કરસી પરતીતજી ॥ સા. ॥ ૧૮ ॥
બિન કારણ આંખ્યાં મેં અંજણ
જો ઘાલે આંખ મઝારજી।
ત્યાંને સાધવિયાં કેમ સરધીજે,
ત્યાં છોડ દિયો આચારજી ॥ સા. ॥ ૧૯ ॥
બિન કારણ જો અંજણ ઘાલે
તો થી જિન આજ્ઞા બારજી।
દશવૈકાલિક તીજે અધ્યયન,
તે કહ્યો અનાચારજી ॥ સા. ॥ ૨૦ ॥
વસ્ત્ર પાત્ર પોથી પાનાદિક,
જાય ગૃહસ્થ રે ઘરે મેલજી।
પછી વિહાર કર રે ઘણી ભલામણ,
નિજ પ્રવચન દીધા ઠેલજી ॥ સા. ॥ ૨૧ ॥
પછે ગૃહસ્થ આંદમા સાંદમા મેલતાં.
ફિરતાં છકા રી ઘાતજી।
નિણ હિંસા સું ગૃહસ્થ ને સાધુ.
દોનૂ ભારી હુવે તાતજી ॥ સા. ॥ ૨૨ ॥
બાર ઉપરાંત ગૃહસ્થ આનેં.
તે કિમ સાધુ ઘાતજી।

નશીથ રે બાર મેં ઉદ્દેશે,
ચૌમાસી ચારિત જાયજી ॥ સા. ॥ ૨૩ ॥
વલે વિણ પડલેહ્યાં રહે સદા નિત,
ગૃહસ્થ રા ઘર માંયજી।
એ સાધપણા રહસી કિમ ત્યાંરે,
જોવો સૂતર રો ન્યાયજી ॥ સા. ॥ ૨૪ ॥
એ વિણ પડલેહ્યાં રહે એકણ દિન,
તિણને દંડ કહ્યો મારીકજી।
નિશીથ રે દુજે ઉદ્દેશે
નિહાં જોય કરો તહતીકજી ॥ સા. ॥ ૨૫ ॥
માતપિતાદિક સગા સનેહી,
ત્યારા ઘર મેં રહેવે ખાસજી।
ત્યાંને પરિગ્રહ સાધ કિણરે,
આ મોટે કુગુરુ રી આસજી ॥ સા. ॥ ૨૬ ॥
અનીતિ સાધ કિણરે કહિજે,
વચન પાંચમેં અંગજી।
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ઉન્હાલે પાણી હારે,
ગૃહસ્થ રા કામ મઝારજી।
ાને જબ પાછા સૂંપૈ,
તે શ્રી જિન આજ્ઞા બારજી ॥ સા. ॥ ૩૦ ॥
ા રા ભાજન મેં સાધુ,
જીમે અસણાદિક આહારજી।
ને ભિષ્ટ કહ્યો દશવૈકાલિક મેં,
છઠા અધ્યયન મઝારજી ॥ સા. ॥ ૩૧ ॥
સાંગ પહિર સાધવિયાં બાજૈ,
પિણ ઘટ માંહિ નહીં વિવેકજી।
ાર કરે જડ જડે કિંવાડ,
વસે દિન માહિ વાર અનેકજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥
માતરે ગોચરી જાવૈ,
જબ આણ જડે કિંવારજી।
સાધાં કનૈ આવૈ તોહી જરને,
ત્યાંરો બિગર ગયો આચારજી ॥ સા. ॥ ૩૩ ॥
વિયાં ને જડણો ચાલ્યો,
તે શીલાદિક રાખણ કાજજી।
ર કામ જો જડે સાધવી,
તિણ છોડી સંજમ લાજજી ॥ સા. ॥ ૩૪ ॥
વસગ માંહિ હિંસા કહી જાણિયાં,
આશ્રવ ખાંતે નાહિજી।
કરને જડણો નહિ વંછે,
ઉત્તરાધ્યયન પૈંતીસમાં માંહિજી ॥ સા. ॥ ૩૫ ॥
ાયધ આર રે વાહિરી આણે,
કોઈ વાસી રાખે રાતજી।

તે જાય મેલે ગૃહસ્થરા ઘર મેં,
પછે નિત લ્યાવે પરભાતજી ॥ સા. ॥ ૩૧ ॥
આપ રો થકો ગૃહસ્થ ને સુંપે,
એ મોટો દોષ પિછાણજી।
વલે બીજે દોષ વાસી રાખ્યાં રો,
તીજો અજેણા રો જાણજી ॥ સા. ॥ ૩૨ ॥
વલે ચોથો દોષ પૂછ્યાં ઝૂઠ બોલે,
વાસી રાખ્યો ન કહે મૂઢજી।
કોઈ ભેખધારી છે એહવા બાગલ,
ત્યારે ઝૂઠ કપટ છે ગૂઢજી ॥ સા. ॥ ૩૩ ॥
ઓખધ આદ દે વાસી રાખ્યાં,
વરતાં મેં પડે વધારજી।
કહ્યો દશવૈકાલિક તીજે અધ્યયને
વાસી સર્વ ને અણાચારજી ॥ સા. ॥ ૩૪ ॥
કોઈ આધાકર્મી પુસ્તક વહિરે,
વલે [illegible] લીધાં [illegible]।
ને પિંડ [illegible]માં આવ્યાં વહિરે,
[illegible] ॥ સા. ॥ ૩૫ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ સા. ॥ ૩૬ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

મેહલાવૈ ઓર તલે ઘર,
ઠસરો સૈ કરૈ કામજી।
હાથ પરત આવાં વિન.
દીક્ષા દે મૂંડે તામજી ॥ સા. ॥ ૪૩ ॥
ઢચાસી વિકલાં મું કરતાં,
પરત લિખે દિન રાતજી।
નેક મરૈ તિજ લિખનાં.
કરૈ ત્રસ થાવર રી ઘાતજી ॥ સા. ॥ ૪૪ ॥
સાધુ પરત લિખાવૈ.
તિણ સંયમ દીધો ખોયજો।
રહિત છે એહવા દુષી,
તે નિશ્ચય સાધ ન હોયજી ॥ સા. ॥ ૪૫ ॥
હલીને પરત લિખી તે.
આધાકરમી જાણજી।
પરત તો સાધુ વહિરૈ,
તો આગલ રા એહનાણજી ॥ સા. ॥ ૪૬ ॥
હિજ પરત રોલા મેં રાખે,
આધાકરમી જાણજી।
મિલ હુવા તે સઘલા ભ્રષ્ટ,
તિણ મેં શંકા મન આણજી ॥ સા. ॥ ૪૭ ॥
રમી રા સેવાલ રૂલૈ તો.
ઉત્કૃષ્ટો કાલ અનન્તજી।
દિન કહ્યો તિજ સાધુ ને,
ભગવતી મેં ભગવન્તજી ॥ સા. ॥ ૪૮ ॥
ધ્યવક સાધ સમીપ આએ,
હરખે વાંદે પગ જાણજી।

જઇ સાધુ હાથ દે તિણ રે માથે,
આ ચોડે કુગુરુ રી ચાલજી ॥ સા ॥
ગૃહસ્થ રે માથે હાથ દેવે તો,
ગૃહસ્થ બરાબર જાણજી ।
એહવાં વિકલાં ને સાધુ સરધે
તે પિણ વિકલ સમાનજી ॥ સા. ॥ ૧

ગૃહસ્થ રે માથે હાથ દિયો તિણ,
ગૃહસ્થ સૂ કીધો સંભોગજી ।
તિણને સાધુ કિમ સરધીજે,
લાગો જોગ ને રોગજી ॥ સા. ॥ ૨ ॥

દશવૈકાલિક આચારાંગ માંહી,
વલે જોવો સૂત્ર નિશીથજી ।
ગૃહસ્થ ને માથે હાથ દેવે
આ પ્રત્યક્ષ ઉન્ધી રીતજી ॥ સા. ॥ ૪ ॥

સેવા કરે ને પોર નહી પરે,
[illegible] પાગીગર [illegible] નામજી ।
ઉલ્મા [illegible] તિણ ને ઉથાપે,
[illegible] ॥ સા. ॥ ૫ ॥

[illegible] આહાર [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ સા. ॥ ૬ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥ સા. ॥ ૭ ॥

મૂંડ મુંડાયં ચેલા કીધા,
  ત્યાં સૂં પલૈ નહીં આચારજી।
ભૂખ તૃષા પિણ ક્ષમણી ન આવૈ,
  જદ લેવૈ, અસુધ પિણ આહારજી॥ સા. ॥૫૬॥
અનલ અજોગ ને દીક્ષા દીધાં,
  તો ચારિત્ર રો હુવૈ ખણ્ડજી
નિશીથ રે ઉદ્દેશૈ ઇગ્યાર મેં,
  ચૌમાસી રો દણ્ડજી ॥ સા. ॥ ૫૭ ॥
વિવેક વિકલ બાલક બૂઢા ને,
  પહિરાવૈ સાંગ સિતાબજી।
ત્યાંને જીવાદિક પદારથ નવ રા,
  જાબક ન આવૈ જાબજી ॥ સા. ॥ ૫૮ ॥
શિષ્ય કરણા તો નિપુણ બુધ વાલો,
  જીવાદિક જાણે તાહિજી।
નહીંતર એકલ રહણા ટોલા મેં,
  ઉત્તરાધ્યયન બત્તીસમાં માંહિજી॥ સા. ॥ ૫૯ ॥
કેઈ દે લીપૈ હાથાં સૂં થાનક,
  તે પિણ ઠગલિયા કૂડજી।
ઇસા કામ કરૈ તિણ સાધુ,
  પાડી ભેખ માંહે ધૂડજી ॥ સા. ॥ ૬૦ ॥
જે દે લીપૈ થાનક ને સાધુ,
  તિણ શ્રી જિણ આજ્ઞા ભંગજી।
તીજા વરત રી તીજી ભાવના,
  તિહાં વરજ્યો દશમેં અંગજી ॥ સા ॥ ૬૧ ॥
ઘની આધવિયાં છે ટોલા મેં,
  વલે કારણ ન પડ્યો કોયજી।

તો ફિણ દોય સાધવિયાં કરે ચોમાસો,
એ દોય ઉઘાડો એયજી ॥ સા. ॥ ૧૩
દોય સાધવી કરે ચોમાસો,
તે જિન આજ્ઞા મેં નાહિજી।
ત્યાંને વરજ્યો છે વ્યવહાર સુતર મેં,
પાંચમા ઉદેશા માંહજી ॥ સા. ॥ ૧૪
કારણ વિના એકલી સાધવી,
અસણાદિક વહિરણ જાયજી।
વલે દરો પણ એકલી જાવે
તે નહિ જિન આજ્ઞા માંયજી ॥ સા. ॥ ૧૫
વલે એકલી ને રહેણો વરજ્યો,
ઇત્યાદિક બોલ અનેકજી।
બૃહત્કલ્પ રે પાંચમે ઉદેશે,
તે સમજો આણ વિવેકજી ॥ સા. ॥ ૧૬
[illegible]

[illegible]

ઇમ સાંભલ ઉત્તમ નર નારી,
છોડો કુગુરુ નો સંગજી।
સતગુરુ સેવો સુધ આચારી
દિન દિન ચઢતે રંગજી ॥ સા. ॥ ૬૯ ॥
આ સજ્ઝાય કરી કુગુરુ ઓલખાવણ,
શહર પીપાડ મઝારજી।
સંવત્ અઠારે ને વરસ ચૌંતીસ
આસોજ સુદી સાતમ બુધવારજી ॥ સા. ॥ ૭૦ ॥

॥ દાહા ॥

કેઈ ભેખધારી ભૂલા થકા. કર રહ્યા કૂડી તાણ।
અવ્રત બતાવે સાધુ રે. તે સૂતર અરથ અજાણ ॥૧॥
ત્યાં સાધપણો નહીં ઓલખ્યો, ભૂલા ભ્રમ ગિંવાર।
સર્વસાવદ્ય ત્યાગ્યો મુખસૂં કહે. વલે પાપસે કહે આગાર ॥૨
આહાર પાણી કપડાદિક ઉપરે, ઉવે સદા રહ્યા મુરઝાય।
એહવા ભેખધારયાંરે અવ્રતખરી, પિણ સાધાંરે અવ્રત નહીં કાય
ચ્યાર ગુણઠાણા અવ્રત કહી, ત્યાં ન દીસે વ્રત લિગાર ॥
દેશ વ્રત ગુણઠાણો પાંચમો, આગે સરવ વ્રતી અણગાર ॥
જો સાધાં રે અવ્રત હુવે. તો સર્વ વ્રતી કુણ હોય।
ત્યાંરા ભાવ ભેદ પ્રકટ કરૂં. તે સાંભલજ્યો સહુ કોય ॥૫॥

॥ ઢાલ પાંચવીં ॥

(આ અનુકમ્પા જિન આજ્ઞા મેં—એ દેશી)

ચાવીસમાં શ્રી વીર જિનેશ્વર,
નિરદોષ આહાર આણીને ખાવે।

શુધ પરિણામ ઉદરમેં ઉપાયો,
જિણમાંહી સુરખ પાપ ખપાયો ॥
[illegible] પાખાઃ મન રૈ નિરંધા [illegible] ॥ ૧ ॥
અનન્ત ગીતીગી સુગત ગઈ તે,
આહાર [illegible] રાજ્ય [illegible]
જિણ માંહી પાપ [illegible] અજ્ઞાની,
[illegible] ॥ ૪ ॥ ૨ ॥
સારૂ [illegible] રીને,
[illegible] ગુપ [illegible]
નિરજ નરક પુરતં રે અજ્ઞાની,
[illegible] ॥ ૪ ॥ ૩ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

કિણ હી ગૃહસ્થ લીલોતરી ને ત્યાગી,
છવે જયાં લગ આણુ વૈરાગો।
સાધપણો લેઈ ઇમ્રત સરધૈ,
તો વિવેક વિકલ ખાયવા કાંઈ લાગો ॥ ધ. ॥૮॥

અધર્મ જાણ લીલોતરી ખાધાં,
તો પચખાણ ભાગો કિણ લેખૈ।
ઘર મેં થકાં જાવજીવ ત્યાગી થી,
ઇણ સાહમું મૂરખ ક્યું નહીં દેખૈ ॥ ધ. ॥ ૯ ॥

કિણ હી ગૃહસ્થ જે જે વસ્તુ ત્યાગી થી,
તો અધર્મ રો મૂલ ઇમ્રત જાણો।
સાધપણો લેઈ સેવવા લાગો,
તે ક્યું ન પાલે લિયા પચખાણો ॥ ધ. ॥ ૧૦ ॥

ઇમ્રત સરધે ને સૂંસ ન પાલૈ,
તિણ ભાગલ રે છે ભારી કર્મો
આરગ દેહને ઉજર પરિયા,
સાધ આહાર કિયાં મેં સરધે અધર્મો ।ધ. ।૧૧॥

કરે વૈયાવચ્ચ ચેલા ગુરુ રી,
કર્મ તણી કોડ તેહ ખપાવે।
તીર્થંકર ગોત્ર બંધે ઉત્કૃષ્ટો,
પિણ ગુરુ ને મૂરખ પાપ બતાવે ॥ ધ. ॥૧૨॥

દશ વીસ ચેલા પડીકમણા કરને,
ગુરુ રી વૈયાવચ્ચ કરણ ને આવે।
તો ગુરુ ને પાપ લગાવ અજ્ઞાની,
દુરગત અંધ કાર પહુંચાવે ॥ ધ. । ૧૩ ॥

ગુરુ ને પાપ લાગે વૈયાવચ્ચ કરાયાં,
સૂત્રમાંહિ કો હી ન ચાલ્યો

મૂઢમતી જીવ ભારી કરમા,
ઓ ભિખુ મોચો અણહુન્તો થાપે । ધ.॥૧૪
ગુરુ ને પાપ મૂં બેસા કિયા મેં.
ચેલા રા હર્મ દઈ ભિખુ લેખે ।
અભિન્તર ફૂટી ને અન્ધ થયા તે,
સૂતર સાંદમે મૂઢ મૂલ ન દેખે ॥ ધ. ॥૧૫
ચાર માંહોમાંહિ દેવે ને લેવે,
વસતર પાતર આહાર ને પાણી ।
તે ભિખુ લીધા મેં પાપ બતાવે,
અંદરી કુપાતર બોલે વાણી । ધ. ॥૧૬

[illegible]

છઠે ગુણઠાણે પરમાદ કહીને,
સાધાં રે છદ્મત થાપે ખાવારી ।
પૂછે તો કહે મ્હે સરવ વ્રતી છા,
ઓ પિણ જૂઠ બોલે ભેખધારી । ઇ. ॥ ૨૧ ॥
છઠે ગુણઠાણે પરમાદ કહ્યો તે,
કિણહિક વેલાં લાગતો જાણો ।
વિષે કષાય અશુભ જોગ આયાં,
પિણ મૂઢમતી કરે ઉન્ધી તાણો ॥ ઇ. ॥ ૨૨ ॥
પ્રમાદ કહે આહાર ઉપધ સું,
કર રહ્યા કુબુદ્ધિ કૂડી વિષવાદો ।
આહાર ઉપધ કેવલી પિણ આણે,
કઠે ગયો ત્યાંરો પરમાદો ॥ ઇ. ॥ ૨૩ ॥
અપ્રમાદી કહ્યા સાતમે ગુણઠાણે
પ્રમાદ નહીં તિણ ગુણ ઠાણા આગે ।
આહાર ઉપધ ઉવે પિણ ભોગવતા,
ત્યાં સાધાં ને પ્રમાદ કયું નહીં લાગે ॥ ઇ.॥૨૪॥
કેવલી આચરિયો છદ્મસ્થ આચરે,
કેવલી ત્યાગો તે છદ્મસ્થ ત્યાગે ।
આહાર ઉપધ કેવલી જ્યું ભોગવિયાં,
તિણ સાધા ને પ્રમાદ કિણ વિધ લાગે ॥ઇ.॥૨૫॥
સાધ આહાર કરતાં ચારિત કુશલે
શુધ પરિણામ સું કટે આગલા કર્મો ।
જદ ઊન્ધમતી કોઇ અવલો બોલે,
ઘણો ખાવે તો ઘણો હોવે ધર્મો ॥ ઇ. ॥ ૨૬ ॥
પોહર રાત તાંઈ સાધ ઊંધે રાત્રે,
ધર્મ કધા કહે મોર મંડલો ।

ઉણ ઊન્ધમતી રી સરધા રૈ લેખૈ,
આખી રાત મૈં કરણો વખાણો॥૬॥
જૈણા સૂં સાધુ કરૈ પરસેહણ,
કાટવા કર્મ આત્મ ને ઉદ્ધરણી।
ઉણ ઊન્ધમતી રી સરધા રૈ લેખૈ,
આખો હી દિન પરસેહણ કરણી॥૭॥
મરજાદા સૂં આહાર સાધાં ને કરણો,
મરજાદા સૂં કરણો વખાણો।
મરજાદા સૂં પરસેહણ કરણી,
સમજો રે સમજો થે મૂઢ અયાણો॥૮॥
છ કારણ આહાર સાધાં ને કરણો,
[illegible]
ભારિસામાં ઉત્તરાધ્યયન મે હૈ.
[illegible]

કોઇ સાધુ સાધાં ને આહાર દેવણ રા,
ત્યાગ કરૈ મન ઉછરંગ આણો।
ઉણ ઉલટ બુદ્ધિ રી સરધા રૈ લેખૈ,
એ પિણ પાપ તણા પચ્ચખાણો ॥ ઇ. ॥ ૩૪ ॥
કોઈ સાધુ સાધાં રી ન કરૈ વૈયાવચ્ચ,
ત્યાગ કરૈ મન ઉછરંગ આણો।
ઉણ ઉલટ બુદ્ધિ રી સરધા રૈ લેખૈ.
એ પિણ પાપ તણા પચખાણો ॥ ઇ. ॥ ૩૫ ॥
સાધાં મૂલ ગુણ મેં સરવ સાવજ ત્યાગ્યો.
તિણ સૂં નવાં પાપ ન લાગૈ જાણો।
આગલાં કર્મ કારણ સાધાં રે,
ઉતર ગુણ છૈ દશ વિધ પચખાણો।
આ સરધા થી જિનવર ભાષી ॥ આકડી ॥ ૩૬ ॥
કોઈ વાસ બેલાદિક કરૈ સંથારો,
કોઈ સાધ કરૈ નિત રો નિત આહારો।
પાપ રા ત્યાગ દોયાં રે સરિખા,
પિણ તપ તણો છૈ ભેદજ ન્યારો ॥ આ. ॥ ૩૭ ॥
જૈણા સૂં ચાલ્યા જૈણા સૂં ઊભા,
જૈણા સૂં બૈઠા જૈણા સૂં સુવંતા।
જૈણા સૂં ભોજન કિયા જૈણા સૂં બોલ્યા,
તિણ સાધુને પાપ ન કહ્યો ભગવન્તા ॥આ ॥૩૮॥
દશવિકાલિક ચોથ અધ્યયને,
આઠમી ગાથા અરિહન્ત ભાખી।
છઃબોલ સાધુ જૈણા સૂં કિયા મેં.
પાપ કહે બારીકરમા અન્દાખી ॥આ ॥૩૯॥
નિરવદ્ય પ્રાથરી પ્રરેપનાં રી
પ્રાસરી સાધન ભગવંત ભાખી।

દશવૈકાલિક પાંચ મેં અધ્યયને.

બાણુંમી ગાથા બોલે સાખી ॥ આ.॥

શુધ આહાર ક્રિયા સાધુ સદગત જાવૈ,

નિરદોષ લિયાં ..વે સદગત દાતા

દશવૈકાલિક પાંચ મેં અધ્યયને

પહિલા ઉદ્દેશા રી છહુતી ગાથા ॥આ॥

સાત કર્મ સાધુ ઢીલાં પડે

[illegible] નિજ્ઝરા [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ આ.॥

આહાર [illegible] ગુરુ રી આગન્યા [illegible]

[illegible] ॥

[illegible]

[illegible] ॥ આ.॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

સમગુ થોડા ને મૂઢ ઘણા, પાંચ મેં આરે ચેન ।
સેખ લેઈ સાધુ તણો, કરસી કૂડા ફેન ॥ ૨ ॥
સાધુ અલ્પ પૂજા હુસી, ઠાણા અંગ મે સાખ ।
અસાધુ મહિમા અતિ ઘણી, શ્રીવીર ગયા છે ભાખ ॥ ૩ ॥
કુદેવ કુગુરુ કુધર્મ મેં, ઘણા લોક રહ્યા બંધ હોય ।
ઓલખને નિરણો કરે, તે તો વિરલા જોય ॥ ૪ ॥
સાધ મારગ છે સાંકડો, ભોલા ને ખબર ન કાય ।
જિમ દીવે પડે પતંગિયો, તિમ પડે પગાં મેં જાય ॥ ૫ ॥
ઘણા સાધુ ને સાધવી, શ્રાવક શ્રાવિકા લાર ।
ઉલટા પડી જિણ ધર્મ થી, પડસી નરક મઝાર ॥ ૬ ॥
મહા નિશીથ મેં મૈં સુણી, ગુણ વિન ધારી ભેખ ।
લાખાં કોડં ગમે સાવટાં, નરક પડતાં દેખ ॥ ૭ ॥
લીધા વ્રત ન પાલસી, ખોટી દ્રિષ્ટ અયાણ ।
તિણને કહી છે નારકી કોઈ આપ મ લેજ્યો તાણ ॥૮॥
આગમ થી અવલા વહે સાધુ નામ ધરાય ।
શુધ કરણી થી વેગલા, તે કદ્યા કદા લગ જાય ॥ ૯ ॥

॥ ઢાલ છટ્ઠી ॥

(ચન્દ્રગુપ્ત રાજા સુન્ત્રો એ દેશી)

લીધા ઘર આપે સાધુ ને,
વધે ઔર કરાવે આંગે રે ।
એહવા ઉપાસરા ભોગવે,
ત્યાંને વજ્ર કિરિ લાગે રે ।
નિસુને સાધુ ... ॥ ૧ ॥

આચારાંગ દૂજે કહ્યો,
મહા દુષ્ટ દોષણ છે તિણમેં રે।
એ વીર વચન સવલો કરો,
તો સાધુ પણો નહીં તિણમેં રે॥નિ॥૧૧
સાધુ અરથે કરાવે ઉપાસરો,
છાપો લિપ્પો ગૃહસ્થ બાલ રાગી રે॥નિ॥૧૨
તિણ થાનક મેં રહે તેહને,
સાવદ્ય કિરિયા લાગી રે॥નિ॥૧૩
તિણને બાંધે તો ગૃહસ્થ કહ્યો.
દિયો આચારાંગ સાખી રે।
ભેખધારી કહ્યો સિદ્ધાંત મેં,
તિણ રી ભગવન્ત કાણ ન રાખી રે॥નિ॥૧૪
સિજ્જાતર પિણ્ડ ભોગવે,
વલે કુગુરુ કેવે કહી રે।
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ચૌમાસી ડંડ કહ્યાં નિશીથ મેં,
વરત ભાંગ હુવો ખાલી રે ॥ તિ ॥ ૮ ॥
કરૈ વાંસાદિક નો બાંધવો.
વલે કિયા ભીંત ના ચેજા રે।
છાયો લોપ્યો તેહને કહીજે,
સારી કર્મ સેજા રે ॥ તિ ॥ ૯ ॥
એહવી વસતી ભોગવૈ,
તે સાધુ નહીં લવલેશો રે।
માસિક ડંડ કહ્યો તેહને,
નિશીથ રે પાંચ મેં ઉદ્દેશો રે ॥ તિ ॥ ૧૦ ॥
બાંધે પર્દા પરેચ કનાત ને.
વલે ચન્દ્રવા સિરકી ને તાટા રે।
સાધુ અરથે કરાવે તે ભોગવૈ,
જ્યાંરા જ્ઞાનાદિક ગુણ ન્હાઠા રે ॥ તિ ॥ ૧૧ ॥
થાપીતા થાનક ભોગવૈ,
ત્યાં દિયા મહાવ્રત ભાંગા રે।
ભાવૈ સાધુ થી વેગલા,
ત્યાં ને ગુણ વિન જાણે સાંગો રે ॥ તિ. ॥ ૧૨ ॥
કાચ ચસમો વરજ્યો તે રાખિયો.
વલે જાણે છે દોષણ થારો રે।
પાંચમાં વ્રત પૂરો પડ્યો,
વલે જિણ આગન્યા રો ચોરો રે ॥ તિ. ॥ ૧૩ ॥
સુદરશ આપો દખી મોકલ,
હાવ ભાવ મું દરખિન હુવા રે।
બિકારણ રી કરે આમના,
તે સાધપણા થી જુવા રે ॥ તિ. ॥ ૧૪ ॥

પ્રવચન ન્યાય ન માનિયે,
લિયા મુગત સૂં મારગ ન્યારો રે ॥ તિ. ॥ ૨૧ ॥
ગૃહસ્થ ઉપધ રા કરે જાબતા,
કિયા વરત ચકચૂરો રે।
સેવગ હુવા સંસારિયા,
સાધુપણા થી દૂરો રે ॥ તિ. ॥ ૨૨ ॥
સાતા પૂછે પૂછાવે ગૃહસ્થ રી,
ઘ્રવ્રત સેવણ લાગા રે।
અણાચારી કહ્યો દશવૈકાલિકે,
વલે પાંચૂંહી મહાવ્રત ભાગા રે ॥ તિ. ॥ ૨૩ ॥
શ્રાવક ને વલે શ્રાવિકા,
કરે માંહોમાંહી કારજ રે।
સાતા પૂછે વિનો વૈયાવચ કરે,
તિણ મેં ધર્મ પરુપે અનારજ રે ॥ તિ ॥ ૨૪ ॥
અણાચાર પૂરા નહીં ઓલખ્યા,
નવ ભાંગા કિણ વિધ ટાલે રે।
ગૃહસ્થ ને સિખાવે સેવના,
લીધા વ્રત નહીં સંભાલે રે ॥ તિ. ॥ ૨૫ ॥
કારણ પડિયાં લેણા કહે સાધને,
કરે અસુધ વહિરણ થી પાપી રે।
દાતાર ને કહે નિર્જરા ઘણી,
વલી ઘણા બનાવે પાપી રે ॥ તિ. ॥ ૨૬ ॥
એહવી ઉન્ધી કરે પરૂપણાં,
ઘણા જીવ ને ઉલટા નાખે રે।
અણ વિચારી ભાષા બોલતાં,
ભારી કર્મા જીવ ન શંકે રે ॥ તિ. ॥ ૨૭ ॥

ભિષ્ટ આચાર રી કરે થાપના,
કહે કહે ડુખમ કાલો રે।
દ્વિતીયં આચાર છે એહવો,
મજુ ઠેરજુ રો ન દુરે રાલો રે ॥ નિ ॥ ૨૮ ॥
એક પાને તો પાલે નહી,
વલે પાલે નિજ મું ડ્રેષો રે।
રાષ મુરખ કહ્યા તેહને.
પંદ્રસો આચારાંગ રેપો રે ॥ નિ ॥ ૨૬ ॥
પધ બાંધેલ આદિ ઇહરષ ગ.
પાપા રેરજુ રી નહી નીતઃ રે।
મરજાદ લોપને ચાલરે.
નિજ [illegible] રી રીપ રે ॥ નિ ॥ ૩૦ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

